

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**FUTBOL ANTRENÖRLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM
BECERİLERİNİN ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİNE
ETKİSİ**

AYAZ AYDOĞAN

SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

ARALIK 2021

**FUTBOL ANTRENÖRLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN
ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİNE ETKİSİ**

Ayaz AYDOĞAN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ARALIK 2021

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ayaz AYDOĞAN

20/12/2021

FUTBOL ANTRENÖRLERİNİN ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN ANTRENÖR-SPORCU İLİŞKİSİNE ETKİSİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Ayaz AYDOĞAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2021

ÖZET

Bu çalışmanın amacı futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişkisi düzeylerinin belirlenerek, demografik değişkenlere göre karşılaştırılması ve futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerilerinin, antrenör-sporcu ilişkisine etkisinin incelenmesidir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Antrenörlerin etkili iletişim becerilerini ölçmek için Buluş, Atan ve Erten Sarıkaya (2017) tarafından geliştirilmiş “Etkili İletişim Becerileri Ölçeği (EİBÖ)” ile antrenör-sporcu ilişkisi düzeyini ölçmek için Jowett ve Ntoumanis (2012) tarafından geliştirilen “Antrenör-Sporcu İlişkisi Ölçeği (CART-Q)” antrenör formu ve demografik bilgilerin yer aldığı kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma evrenini Türkiye Futbol Federasyonu tarafından lisanslandırılmış futbol antrenörleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 276 futbol antrenörü oluşturmaktadır. Verilerin analizinde SPSS yazılımı ile t testi, tek yönlü varyans analizi, tukey testi ve korelasyon analizi yapılmıştır. Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisine etkilerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan regresyon modelinde antrenörlerin “kendini tanıma-kendini açma” becerisi ile “bağlılık” ilişkileri arasında ve “empati” becerisi ile “tamamlayıcılık” ilişkileri arasında negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Katılımcıların antrenör-sporcu ilişkisi ve etkili iletişim becerileri demografik bilgilere göre incelendiğinde ise anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Futbol antrenörlerinin lisans derecesi, eğitim kademesi ve sosyo-ekonomik statüsü ile etkili iletişim becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Futbol antrenörlerinin perspektifinden “yakınlık” ve “tamamlayıcılık” ilişkisinin de yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca antrenörlerin etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişkileri arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Bilim Kodu : 1301
Anahtar Kelimeler : Futbol Antrenörleri, Etkili İletişim, Antrenör-Sporcu İlişkisi
Sayfa Adedi : 79
Danışman : Prof. Dr. Mustafa Yaşar ŞAHİN

THE IMPACT OF FOOTBALL TRAINERS' EFFECTIVE COMMUNICATION SKILLS ON COACH-ATHLETE RELATIONSHIP

(M. Sc. Thesis)

Ayaz AYDOĞAN

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF HEALTH SCIENCES

December 2021

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the impact of football trainers' effective communication skills to coach-athlete relations, by determining the level of the mutual relationship and comparing the variables by demographics. One of the quantitative research models, Relational Screening Model, has been used in this study. In order to gauge the effective communication levels of football trainers, Effective Communication Skills Scale (ECSS) (Buluş, Atan and Erten Sarıkaya, 2017) has been utilized along with the 'Coach-Athlete Relationship Questionnaire (CART-Q)' which aims to determine the coach-athlete relationship level (Jowett and Ntoumanis, 2012). The scope of the participants is the football trainers who are licensed by the Turkish Football Federation. 276 such trainers voluntarily participated in this study. T-test, one-way variance analysis, Tukey test and correlation analysis were performed with the SPSS 20.0 software in the analysis of the data. In the regression model constituted, it has been observed that there is a negative relation in between trainers' self-knowledge/self revelation skills and loyalty relations, as well as, in their empathy and complementarity relations. Significant differences were determined when coach-athlete and effective communication levels were analyzed on the basis of demographics. The thesis concludes that there is a positive relationship in between trainers' effective communication skills and their socio-economics statues, educational level and background. Moreover, trainers' complementarity and closeness skills were highly strong.

Science Code : 1301
Key Words : Football Coaches, Effective Communication, Coach-Athlete Relationship
Page Number : 79
Supervisor : Prof. Dr. Mustafa Yaşar ŞAHİN

TEŞEKKÜR

Öncelikle bu tezin hazırlanma sürecinde bana destek olan herkese ve araştırmaya katılan bütün futbol antrenörlerine teşekkürlerimi bildirmek isterim.

Lisansüstü eğitim serüvenine başladığım ilk günden bugüne bana destek olan, öneri ve fikirleriyle yol gösteren, tezin hazırlanma sürecinde bana karşı sürekli pozitif bir tutum sergileyen sevgili danışmanım Prof. Dr. Mustafa Yaşar ŞAHİN'e ,

Yüksek lisans eğitimim boyunca derslerine katılma şansına sahip olduğum ve ufkumu genişleten Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'nin değerleri akademisyenlerine,

Bu çalışmanın şekillenmesine değerli yorumlarıyla katkı sağlayan jüri üyeleri sayın Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU'na ve sayın Doç. Dr. Ersan TOLUKAN'a çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca aldığım bütün kararlarda benim yanımda olan canım anneme ve babama, yüksek lisans eğitimim boyunca benden desteklerini esirgemeyen canlarım abime ve ablama ve sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLERİN LİSTESİ.....	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Futbol	3
2.1.1. Futbol nedir?.....	3
2.1.2. Dünyada futbol	4
2.1.3. Türkiye’de futbol.....	5
2.2. Antrenör	6
2.2.1. Antrenörün tanımı	6
2.2.2. Antrenörlerin genel ve kişilik özellikleri.....	7
2.2.3. Türkiye’de futbol antrenörlerinin sınıflandırılması.....	8
2.2.4. Antrenör-sporcu ilişkisi	9
2.2.5. Antrenör sporcu iletişimi.....	12
2.3. İletişim.....	15
2.3.1. İletişimin tanımı ve anlamı.....	15
2.3.2. İletişim süreci, temel özellikleri ve temel öğeleri	16
2.3.3. İletişim türleri	17
2.3.4. Etkili iletişim	19

3. GEREÇ VE YÖNTEM	21
3.1. Araştırmanın Modeli	21
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Veri Toplama Araçları	21
3.3.1. Etkili iletişim becerileri ölçeği (EİBÖ)	22
3.3.2. Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri (CART-Q).....	22
3.3.3. Kişisel bilgi formu	23
3.4. Verilerin Analizi.....	24
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	25
4.1. Demografik Bilgilerin Dağılımı	25
4.2. Futbol Antrenörlerin Etkili İletişim Becerileri Düzeyi	26
4.3. Futbol Antrenörlerinin Etkili İletişim Becerileriyle Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	27
4.3.1. Yaşa göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	27
4.3.2. Eğitim durumuna göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	28
4.3.3. Lisans derecesine göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	30
4.3.4. Çalışma süresine göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	31
4.3.5. Görev yapılan liglere göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	33
4.3.6. Lisanslı futbol oynama durumuna göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi	35
4.3.7. Sosyo-ekonomik düzeye göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi.....	35
4.4. Futbol Antrenörlerin Sporcularıyla Olan İlişki Düzeyi	37
4.5. Futbol Antrenörlerinin Sporcularla Olan İlişkileriyle Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması.....	37
4.5.1. Yaşa göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi.....	37
4.5.2. Eğitim durumuna göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi.....	39
4.5.3. Lisans derecesine göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi	40

Sayfa

4.5.4. Çalışma süresine göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi.....	41
4.5.5. Görev yapılan lige göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi	42
4.5.6. Lisanslı futbol oynama durumuna göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi.....	43
4.5.7. Sosyo-ekonomik düzeye göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi	44
4.6. Futbol Antrenörlerinin Etkili İletişim Becerileri ve Antrenör-Sporcu İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	45
5. TARTIŞMA	49
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	63
KAYNAKLAR	65
EKLER.....	73
EK 1. Kişisel Bilgi Formu	74
EK 2. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği.....	76
EK 3. Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri (CART-Q)	78
ÖZGEÇMİŞ	79

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. TFF tarafından futbol antrenörlerine verilen antrenörlük lisans türleri.....	9
Çizelge 4.1. Araştırmaya katılan antrenörlerin yaş, eğitim durumu, lisans ve antrenörlük sürelerine göre demografik dağılımları	25
Çizelge 4.2. Araştırmaya katılan antrenörlerin lig, lisanslı olarak futbol oynama durumu ve ekonomik düzeylerine göre demografik dağılımları.....	26
Çizelge 4.3. Futbol antrenörlerin etkili iletişim becerilerine yönelik hesaplanan istatistikler	26
Çizelge 4.4. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile yaş gruplarına yönelik hesaplanan istatistikler	27
Çizelge 4.5. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile eğitim durumuna yönelik hesaplanan istatistikler	29
Çizelge 4.6. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun lisans derecesine göre ortalama değerini hesaplanan istatistikler	30
Çizelge 4.7. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile çalışma süresine yönelik hesaplanan istatistikler	32
Çizelge 4.8. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutu ile görev yapılan lige yönelik hesaplanan istatistikler	33
Çizelge 4.9. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutu ile lisanslı futbol oynama durumuna yönelik hesaplanan istatistikler.....	35
Çizelge 4.10. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile sosyo-ekonomik düzeye yönelik hesaplanan istatistikler	36
Çizelge 4.11. Futbol antrenörlerin sporcularıyla olan ilişkilerine yönelik hesaplanan istatistikler	37
Çizelge 4.12. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile yaş gruplarına yönelik hesaplanan istatistikler	38
Çizelge 4.13. Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri'nin her bir alt boyutu ile eğitim durumuna yönelik hesaplanan istatistikler	39
Çizelge 4.14. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile lisans derecesine yönelik hesaplanan istatistikler	40
Çizelge 4.15. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile çalışma süresine yönelik hesaplanan istatistikler	41

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.16. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile görev yapılan lige yönelik hesaplanan istatistikler	42
Çizelge 4.17. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile lisanslı futbol oynama durumuna yönelik hesaplanan istatistikler.....	43
Çizelge 4.18. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile sosyo-ekonomik düzeye yönelik hesaplanan istatistikler	44
Çizelge 4.19. Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ve antrenör sporcu ilişkisi arasındaki ilişkiye yönelik hesaplanan istatistikler.....	45
Çizelge 4.20. Etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisi üzerindeki etkisinin belirlenmesine yönelik hesaplanan istatistikler	46

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 2.1. İletişim sürecinin temel ögeleri	17
Şekil 2.2. İletişim türleri	18

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
BTGM	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
CART-Q	Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri
EİBÖ	Etkili İletişim Becerileri Ölçeği
FA	Football Association
FIFA	Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
IFAB	Uluslararası Futbol Birliği Kurulu
M.Ö.	Milattan Önce
TDK	Türk Dil Kurumu
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
TİCİ	Türkiye İdman İttifakları Cemiyeti
TÜFAD	Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği

1. GİRİŞ

Bilimsel araştırmalar tüm canlı organizmaların çevreyle ya da türdeşleriyle etkileşim içinde olduklarını ortaya çıkarmıştır. İnsan da tıpkı diğer canlılar gibi kendiyle ve çevresiyle etkileşim içindedir. İnsanoğlu konuşan bir varlıktır. İnsanoğlunun iletişim serüveni iletişim alanının bilim dalı olmadan önceki süreçlerine dayanır. İletişim araştırılmaya başlandığı günden itibaren farklı alanlarla etkileşime giren çok branşlı bir bilim dalıdır. Sanayi devrimi ile örgütlerde iletişim, araştırılması ve geliştirilmesi gereken bir olgu haline gelmiştir.

Sanayi devrimi ile modern futbolun ilk tohumlarını atan spor kulüpleri ve federasyonlar yıllar sonra dünyanın büyük endüstrilerinden biri haline gelecek olan bu oyunun oluşma süreci 19. yüzyılın ortalarına denk gelmektedir. Futbolda da tıpkı diğer sporlarda olduğu gibi antrenörler; sporcular ve diğer profesyonellerle sürekli etkileşim halindedirler. Futbol endüstrisinin çok etkileşimli yapısı içerdığı insan ilişkileri ve kurulan iletişim çeşitleri açıklanmaya, araştırılmaya değer bir hale gelmiştir. Günümüz futbolunun ticaret hacmi büyük bir potansiyele sahip olduğu, katılımcılarının çok fazla olduğu ve kitlelerce sevilen bir spor dalı olduğu için spor kulüpleri bir dernekten daha çok sportif anonim şirketlerine dönüşen örgütler haline gelmiştir. Futbol kulüplerinin temel taşlarını oluşturan antrenör ve sporcular arasındaki ilişki ise bu sanayileşme hareketleriyle birlikte antrenör-sporcu ilişkisinin dışındayönetici-personel ilişkisini de kendi içinde barındırmaktadır. Yöneticinin personelinden maksimum düzeyde verim alabilmesinde ve onu maksimum düzeyde performans gösterebileceği seviyeye getirebilmesinde etkili iletişim becerilerini bilip uygulayabilmesi önemlidir. Bu önemi bilen federasyonlar ve uluslararası anlamda birçok başarıyı elde etmiş futbol kulüpleri, personellerine iletişim becerilerini geliştirecek şekilde kurs, seminer ve hizmet içi eğitimler düzenlemektedirler. Etkili iletişimin bir spor kulübünün hedeflerine gitmesinde büyük bir payı vardır. Başarısızlıkta ise iletişimsizlik ya da etkili bir iletişim kuramamanın nedenleri sorgulanmalıdır. Bu bağlamda araştırmamız Türk futbol antrenörlerinin iletişim ve sporcu ilişkileri konusundaki gerçeği bir nebze de olsa yansıtabilme ihtimali barındırdığından dolayı önem taşıdığı düşünülmektedir. Futbol antrenörlerinin bir takımla anlaştıklarında yardımcı elemanlar içerisinde mutlaka bir medya/iletişim danışmanının olduğunu, sporcuların ise kullandıkları sosyal medya hesaplarını ve internet üzerinden yapacakları açıklamalarını medya ve iletişim profesyonellerine bıraktıklarını görmekteyiz fakat antrenör-sporcu arasındaki iletişim sürecinin baş rolleri kendilerinden başkası değildir. İyi bir antrenör-sporcu iletişimi çoğu

zaman başarıya götürürken kötü yönetilen bir iletişim süreci ise başarısızlıkta büyük rol oynamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişki düzeylerini ölçmek, iletişim ve ilişki düzeylerinin; yaş, eğitim durumu, antrenörlük lisans derecesi, görev yapılan lig, görev süresi ve antrenörlerin kendilerini konumlandıkları sosyo-ekonomik düzey gibi parametrelerde farklılaşıp farklılaşmadığını ve antrenör-sporcu ilişkisinin bu durumdan ne derecede etkilendiğini araştırmaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Futbol

2.1.1. Futbol nedir?

Dünyada insanları en çok ortak paydada birleştirecek şeylerin sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Belki bir müzik türü ya da bir şehre olan hayranlık dünyada milyonları hatta milyarları aynı çemberin içine dâhil edebilir. Dünyadaki en büyük spor olan, her kıtada birçok farklı seviyede, dünya kupasından uzak bir köyde küçük çocuklar arasında oynanması (IFAB, 2021) gerçeğiyle futbol, insanların çoğunun sevdiği ve takip ettiği bir oyun olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde modern futbol olarak adlandırdığımız oyunun temelleri Türkiye için 20. yüzyılın başlarında atılmıştır. Kulüpleşme ve rekabete dayalı yarışma kültürünün ilk örneklerini bu dönemde görmekteyiz. Avrupa’da ise 19. yüzyılın ilk yarısının sonlarına denk gelmektedir.

Futbolu geniş bir oyun alanında, çok sayıda oyuncunun katılımıyla, oyun kuralları gereği sınırlanmış bir alanda, sonucunun kalelere atılan ya da yenilen gollerle belirlendiği, el harici vücudun her yerinin kullanılarak oynandığı bir spor olarak tanımlayan İnal’a (2006) ek olarak Türk Dil Kurumu (TDK) kaynaklarında ise futbol, topu ayak veya kafa vuruşları ile karşı kaleye sokma kuralına dayanan ve on birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu, ayak topu olarak geçmektedir (TDK, 2021). Türkçede kullanılan futbol kelimesi İngilizce (foot=ayak, ball=top) “football” kelimesinde türetilmiştir.

Futbolun günümüze kadar ulaşmasında bazı kritik tarihler bulunmaktadır. 1863’te Londra’da bazı okulların katılımıyla Football Association (FA) adı altında bir federasyon kurulmuştur. FA, modern futbolun beşiği olarak sayılan İngiltere’nin ulusal futbol federasyonudur. 1886 yılında, İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda Futbol Federasyonu tarafından Uluslararası Futbol Birliği Kurulu (IFAB) kurulmuş, (Orta, 2020) 1904 yılında ise Paris’te toplanan Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İspanya, İsveç ve İsviçre futbol federasyonları temsilcilerinin yaptıkları uzun görüşmeler sonunda “Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği” olan FIFA’yı resmen kurmuşlardır (Ongan ve Demiröz, 2010). IFAB futbol oyununun kurallarını belirleyen kurum olarak karşımıza çıkarken FIFA ise ülke federasyonlarının en üst kuruluşu olarak futbolun uluslararası federasyonudur.

2.1.2. Dünyada futbol

Ekim 1863'te Londra'da bazı okulların katılımıyla Football Association (FA) adı altında bir federasyon kurulmuştur (FA günümüzde İngiltere futbolunun yönetim birimidir, yani İngiltere'nin Futbol Federasyonudur ve en eski ulusal federasyon olma özelliğine sahiptir). İlk FA Cup'ın düzenlenmesinden sonra zamanla kulüplerin bu turnuvaya olan ilgisi artmıştır. Bu zaman sürecinde yeni kulüpler de kurulmuştur. 1880'lerin sonlarında FA Cup'a katılan takım sayısı 100'ün üzerindedir. Kupanın olumsuz bir yönü, ilk turlarda elenecek takımların neredeyse 1 yılı maç yapmadan geçirecek olmasıdır. Bu, hem oyuncular için hem de taraftarlar için çok uzun bir süredir. Bu nedenle 1888 yılında lig formatında bir turnuva düzenlenmesi fikri ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine 1888 yılında İngiltere Futbol Ligi (English Football League), 1890 yılında da İskoçya Futbol Ligi (Scottish Football League) kurulmuştur (Dalkılıç vd. 2017). 1905'te FA'ya bağlı on bin kulüp ve 1910'da da FA'ya kayıtlı 300.000 lisanslı amatör oyuncu vardır (Wahl, 2005). Dünyada futbol yönetimi ve organizasyonun merkezi, “Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Federation Internationale de Football Association FIFA)’dır. FIFA, 21 Mayıs 1904 yılında Avrupa liglerinden Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İsveç ve İsviçre’nin katılımıyla, o güne kadar sadece Britanya adalarında düzenlenen İngiltere, Kuzey İrlanda, Galler ve İskoçya’nın katıldığı uluslararası futbol turnuvasını genişleterek bir dünya turnuvası haline getirmek için Paris’te kurulmuştur. FIFA’nın oluşumu incelendiğinde “Avrupa Futbol Federasyonlar Birliği”, “Asya Futbol Konfederasyonu”, “Afrika Futbol Konfederasyonu” ve “Kuzey, Orta Amerika ve Karayip Futbol Konfederasyonu”, “Güney Amerika Futbol Konfederasyonu”, “Okyanusya Futbol Konfederasyonu”nun bir araya gelerek oluştuğu görülmektedir (Devecioğlu vd. 2013). 1950’li yıllarda, Avrupa’da Futbol Birliğini kurma düşüncesi ortaya çıkmış ve bazı Avrupa ülkeleri tarafından 1952 yılında Avrupa Futbol Birliği’nin (UEFA) kuruluşu ile ilgili ilk toplantı Zürih’te yapılmıştır. Aynı yıl içinde ikinci toplantı Helsinki’de, 1953 yılında da üçüncü toplantı Paris’te yapılmıştır. Bu toplantılar sonunda, Güney Amerika ülkelerinin konfederasyon halinde birleşmeleri örnek olarak alınarak, UEFA’nın resmen kurulması için diğer Avrupa ülkeleri ile işbirliğine gidilmiştir, UEFA’nın ilk kongresi, 1955 tarihinde 29 üye ülkenin katılımıyla Viyana’da yapılmıştır. FIFA’ya üye olan tüm Avrupa Milli Federasyonları, UEFA’nın üyesi olarak kabul edilmiştir (Devecioğlu vd. 2013).

2.1.3. Türkiye’de futbol

20. yüzyılın başında Türkiye’ye, yabancı unsurlar kanalıyla giren modern futbol (Zelyurt, 2014) cumhuriyet öncesi döneminde Osmanlı uyruklulara yasaklanmış ve sadece İngilizler ve bazen de onlara katılan Rumların oynamasına izin verilen bir oyun olmuştur (Fişek, 1985). Dönemin ilk futbol kulüplerinin yabancı unsurlar tarafından kurulduğu görülmektedir. Müslüman Türk gençlerinden oluşan, takımın ismi, jurnalci ve zaptiyelerden gizlenmek amacıyla “Black Stocking” (Siyah Çoraplılar) olarak belirlenen kulübün (Atabeyoğlu, 2002). Türkler’in ilk futbol kulübü olması ise dönemin ruhunu yansıtmaması açısından çarpıcı bir göstergedir (Zelyurt, 2014). Kulüp 1899 yılında kurulmuş kısa bir süre sonra yine aynı yıl içinde faaliyetlerine devam edemeden kapatılmıştır. 1908 yılı Temmuz ayında Meşrutiyet’in ilanı ile ülke büyük bir özgürlüğe kavuşmuştu. İlk Türk spor kulüpleri olan Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe kabul edilen Cemiyetler Kanunu çerçevesi içinde resmen kayıtlarını yaptırırlarken taht şehri İstanbul’da yeni yeni spor kulüpleri de ortaya çıkmıştı (Atabeyoğlu, 2002). Cemiyetler Kanununa göre ilk ruhsat alan Beşiktaş Kulübü olmuştur. Hemen aynı aylarda onayını yaptıranlar arasında Altınordu, Galatasaray, Fenerbahçe, Süleymaniye, Vefa, Beykoz, Nişantaşı, Türk Gücü, Anadolu Hisarı Türk Kulüplerinin adı geçmektedir” (Yıldız, 1979). Devam eden senelerde ise Altınörs İdmanyurdu (Ankaragücü), Karşıyaka, Altay ve Trabzon İdman Ocağı gibi kulüpler kurulmuştur.

1920’li yılların başlarında artan kulüp sayısı ve aynı anda birden fazla ligin bulunması Türk futbolunda karışıklıkların yaşanmasına neden olmuştur. 1920 tarihinde Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakına (TİCİ) kök olacak İdman İttifakı Heyet-i Muvakkatesi adında bir örgüt kurmuşlardır (Sümer, 1990). Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, 1922 yılında örgütsel ve yönetsel ideolojisi “Gönüllü Spor Birlikleri” olarak devletlere ve hükümetlere karşı özerk biçimde kurulmuş bir teşkilatıdır (Fişek, 1998). Türk İdman Cemiyetleri İttifakı’nın kurulmasının ardından 1923 yılında “Futbol Heyet-i Müttehidesi” adıyla ilk Türk Futbol Federasyonu kurulmuştur (Batmaz, Devocioğlu ve Murathan, 2017).

Ardından FIFA’ya başvurulmuş ve Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA’nın 26. üyesi olmuştur (TFF, 2021). 1962 yılında UEFA Türkiye’nin üyeliğini kabul etmiştir (Batmaz vd. 2017). 1965 yılı itibarıyla kurulan kulüp sayısına bakıldığında, Anadolu futbolunda kulüp kurma yarışı belirgin olarak göze çarpan bir gelişmedir. Profesyonel futbolun 2. Lig

kategorisinin oluşturulmasının hemen sonrasına gelen Profesyonel lige takım çıkarma çabası, Anadolu illerindeki mahalli futbol kulüplerinin birleşerek, kendi ilinin adını taşıyan bir kulüp meydana getirmeleriyle somutlaşır. 1965 yılında Sakaryaspor, Eskişehirspor, Boluspor, Samsunspor, Bandırmaspor kulüplerinin kurulmasını, 1966 yılında Malatyaspor, Adanaspor, Balıkesirspor, Denizlispor, Aydınspor, Antalyaspor, Kayserispor, Kocaelispor, Orduşpor, Zonguldakşpor, Çanakkalespor, Edirnespor, Kırıkkalespor, Trabzonşpor kulüplerinin kurulması izlemiştir (Zelyurt, 2014). 1992 yılında ise 3813 sayılı kanunla TFF özerk hale getirilmiştir (Batmaz vd. 2017).

2.2. Antrenör

2.2.1. Antrenörün tanımı

Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlüğünde ‘‘antrenör’’ kelimesi ‘‘çalıştırıcı’’ olarak geçmektedir ve etimolojik olarak kökeni Fransızcadır (TDK, 2011).

Literatürde antrenör ve antrenörlük terimiyle ilgili farklı tanımlar yapılmaktadır. Antrenörlük genellikle sporcunun performansında ve sağlığında büyük ölçüde değişikliklere neden olmak için faaliyet gösteren bir kaynak olarak görülmüştür (Jowett, 2017).

Bu kaynak farklı branşlarda farklı sıfatlarla karşımıza çıkabilmektedir. Antrenörler çalıştırdıkları gruba tekniğe ve taktiğe dayalı bilgiler veren, onları antrene eden, yeteneklerini açığa çıkaran, onları müsabakalara hazırlayan ve yapılarına uygun bir metot geliştiren spor elemanıyken (Donuk, 2007) aynı zamanda bir amaç için mücadele eden sporcuların eğitimli yöneticisi olarak da karşımıza çıkmaktadır (Dolaşır, 2006) buna göre antrenörlük gerek ek iş, gerek meslek ve gerekse onursal olarak bütünsel ve tek bir birimsel bir role sahip değildir (Kale ve Erşen, 2003).

Antrenörler her zaman için sadece bir antrenör olmaktan fazlası olmak zorundadır. Profesyonel ya da amatör spor kulüplerinde görev alan antrenörler birden fazla kişi veya birimle etkileşime geçmek durumundadır. En başta sporcular ve yöneticiler, sporcuların aileleri, takımın diğer yardımcı elemanları ve taraftarlar antrenörlerin direkt olarak etkileşime girdiği insan gruplarına örnek olarak verilebilir. Farklı kişi ve gruplarla doğru

etkileşim için güçlü bir iletişim yeteneği gereklidir. Bunun için ise iletişimi çoğu zaman kolaylaştıran etkili iletişim becerilerini bilmek gereklidir.

Spor alanında bu iletişim ağlarından en önemlisi antrenör sporcu iletişimi olarak görülmektedir (Jowett, 2003).

2.2.2. Antrenörlerin genel ve kişilik özellikleri

Kapsamlı bilgi, antrenörlük yapanların temel özelliği olarak kabul edilir (Côte ve Gilbert, 2009). Bir antrenörün görevi yalnızca antrene etmek değildir, antrenör birlikte çalıştığı diğer birimlerden aldığı bilgileri yorumladıktan sonra sporcuya aktarır çünkü bu veriler kuramsal veriler olup pratiğe uygun değildir (Sevim, Tuncel, Erol, ve Sunay, 2001).

Hangi branştan olursa olsun antrenörler görev aldıkları yerlerde sadece sporcularıyla ilişki kurmazlar, buna göre antrenörler psikologlarla, diyetisyenlerle, doktorlarla, yöneticilerle etkileşime girerler bu etkileşim sonucu doğan çıktılar antrenörler tarafından yorumlandıktan sonra takıma ya da sporcuya aktarılır (Sevim, 2006). Bu aktarımın tarzı karşı tarafta antrenörlerin kişilik özellikleri hakkında fikirler barındırabilir.

Abraham, Collins ve Martindale (2006) antrenörlük süreçlerini şemalaştırdıkları çalışmaya göre antrenörlük süreçleri 3 ana kavram üzerinden yürütülmektedir. Buna göre bu süreçler;

1. Bilgi kaynakları olarak ‘‘oloji’’ bilgisi: Spor psikolojisi, organizasyon psikolojisi, sosyoloji, biyomekanik, beslenme, egzersiz fizyolojisi ve motor kontrol bilgisi içerir.
2. İkinci bir bilgi kaynağı olarak antrenörlük: Yapılan branşa dair alan bilgisi içerir.
3. Üçüncü bir bilgi kaynağı olarak pedagoji: Antrenör davranışları, motorsal ve bilişsel öğrenim, eleştirel düşünce bilgisini içerir.

Bu kavramların vardığı ortak amaçlar ise; keyifli ruh hali, başarı, eğitim, ödüller, bireysel gelişim ve eğlence olarak geçmektedir (Abraham vd. 2006).

2.2.3. Türkiye’de futbol antrenörlerinin sınıflandırılması

Türkiye’de futbol antrenörlerinin eğitimi ve sınıflandırılması TFF tarafından yapılmaktadır. UEFA’ya bağlı bir ulusal federasyon olan TFF, eğitim içeriklerini diğer Avrupa ülkeleriyle birlikte Jira paneli kapsamında düzenlemektedir. Jira antrenör eğitimi konularında UEFA’ya, UEFA üyesi birliklere veya üçüncü taraflara tavsiyelerde bulunan ve Avrupa’nın dört bir yanındaki ülkelerde yer alan antrenörlük ve antrenör eğitimi çalışmalarını izleyen bir yapılanmadır (UEFA, 2020). Jira’nın UEFA antrenör eğitim yapısını geliştirmek, antrenör eğitimi standartlarını yükseltmek, antrenörlük mesleğini korumak ve uluslar arası hukuka uygun olarak Avrupa ülkeleri içinde hareket özgürlüğünü kolaylaştırmak gibi amaçları bulunmaktadır (UEFA, 2020).

TFF, 29 Eylül 2006’da UEFA İcra Kurulu toplantısında alınan kararla B seviyesinden UEFA Antrenör Konvansiyonu’na katıldı. 2008 yılında ise TFF, UEFA Antrenör Konvansiyonu’na tam üyeliği kabul edilerek her kademede UEFA lisans kursları açma yetkisini kazandı (TFF, 2012).

TFF yayınladığı teknik adamların eğitimi ve sınıflandırılması talimatı ile verilen eğitimlerde standartı sağlamak, teknik adamların modern futbolu uygulatabilmeleri adına gerekli olan hukuki, idari, teknik ve mali esaslar ile denetim ve sınıflandırma yapabilmeyi amaçlamıştır (TFF, 2018).

Türkiye’de TFF tarafından futbol antrenörlerine verilen antrenörlük lisans türleri Çizelge 2.1’de verilmiştir.

Çizelge 2.1. TFF tarafından futbol antrenörlerine verilen antrenörlük lisans türleri

Temel Lisans Türleri	Ara Lisans Türleri
UEFA PRO Lisanslı Antrenör	UEFA Elit Genç A Lisanslı Antrenör
UEFA A Lisanslı Antrenör	TFF A Kaleci Antrenörü
UEFA B Lisanslı Antrenör	TFF Teknik Direktör
TFF Grassroots C Lisanslı Antrenör	TFF A Lisanslı Antrenör
TFF Grassroots Gönüllü Lideri Lisansı	TFF B Lisanslı Antrenör
	Futsal Antrenörü
	Plaj Futbolu Antrenörü
	Çocuk Futbolu Antrenörü
	Engelli Futbolu Antrenörü
	Maç ve Performans Analizi Antrenörü
	Atletik Performans Antrenörü
	Oyuncu ve Maç İzleme Antrenörü

(TFF, 2021)

2.2.4. Antrenör-sporcu ilişkisi

En basit şekliyle antrenörlük iki kişiyi ilgilendirir: antrenör ve sporcu. Bu iki kişi büyük bir güce sahip olan, tarafların bireysel ve ilişki hedeflerine ulaşmalarına izin veren benzersiz bir ikili ilişki oluşturur (Jowett, 2017). Karşılıklı güven, saygı, inanç, destek, iş birliği, iletişim ve anlayış bu ilişkideki en önemli unsurlardır ve bu unsurlar sporcuların performans başarısına ve memnuniyetine katkıda bulunur (Jowett ve Poczwadowski, 2007). Avcı, Çepikkurk ve Kale (2018) ise antrenör-sporcu ilişkisi; sporcuların ve antrenörlerin duygu, düşünce ve davranışlarıyla birbirlerini nasıl etkilediklerini anlatmak için kullanılan bir kavram olarak tanımlamıştır.

Antrenör ve sporcu biliş, duygu ve davranış açısından birbiriyle ilişkilidir ve nedensel bir ilişkiye sahiptir (Jowett ve Cockerill, 2002). Antrenör ve sporcu ilişkisi, antrenör ve sporcuların tutum ve davranışlarının, duygu ve düşüncelerinin etkileşime girdiği süreci tanımlayan bir kavramdır (Avcı vd. 2018).

Antrenör-sporcu ilişkisi sporcuların motivasyonu ve daha sonraki performansı üzerindeki en önemli etkenlerden biridir (Mageau ve Vallerand, 2003). Bununla birlikte antrenör,

psikologlar ve oyuncular arasındaki bağlantı, oyuncu başarısını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Kritik seviyede yarışma stresi yaşayan oyuncunun istenç durumu, ilgi seviyesiyle aynı yönde dalgalanmalar gösterir (Kuter ve Öztürk, 1997).

Motivasyon sporcunun başarısını etkileyebilecek faktörlerden biridir. Doğru motivasyonu uzun süre sürdürebilmek iyi bir antrenör-sporcu ilişkisinin sonucudur. Sağlam temellere oturtulmuş bir antrenör-sporcu ilişkisinin hem sporcuya hem de antrenöre başarı kazandırma potansiyeli varken bu durum tam tersiyle de sonuçlanabilir.

Antrenör ve sporcu arasında kurulan iyi bir ilişki sporcunun konsantrasyonunu, iş disiplini, spordan alacağı zevki ve başarısını artırmak için çok önemlidir (Altıntaş, Kazak Çetinkalp ve Aşçı, 2012).

Sportif faaliyet alanlarında bilhassa antrenörlük alanında, antrenörler ve sporcular arasında kurulan ilişki, sporcuların fiziksel ve psiko-sosyal gelişiminde merkezi bir rol oynamaktadır (Jowett ve Cockerill, 2002).

Antrenörlerin sporcuların gelişimi üzerinde büyük bir etkisi vardır (Horn, 2008). Olumlu bir antrenör-sporcu ilişkisi, sporcuların kişisel ve sosyal gelişimine de katkı sağlar (Bezci, 2016). Antrenör ve sporcu arasındaki ilişki ve iletişim kalitesi sporcunun başarısı için çok önemlidir (Donuk, 2007). Sporcular performans gösterdikleri branşta yüksek bir seviyeye ulaşmak istiyorlarsa antrenörleriyle iyi bir ilişki sürdürmelidirler (Yıldız, 2011).

Sakatlanma, hastalanma, ceza alma durumu gibi zor zamanlarda ortaya çıkabilecek duygusal krizlerle başa çıkmak için önemli bir yardım kaynağı olan antrenör sporcu ilişkisi (Jowett, 2005) günümüzde yaşanan sosyal medya linçleri, sporcuların özel hayatında yaşanan gelişmelerin topluma yansımaları gibi durumlarda da kritik bir rol üstlenmiştir.

Spor ortamında hem sporcu hem de antrenör karşılıklı olarak birbirine bağımlı olabilmektedir (Seleağzı ve Çepikkurt, 2014). Bu nedenle üst düzey müsabakalarda hedeflenen nokta olan sportif başarıyı elde edebilmek adına antrenör ve sporcu arasındaki ilişkinin sağlıklı şekilde sürdürülmesi gereklidir (Doğan, 2015).

Antrenörün rolü, ilk aşamada antrenörün öncelikle sorumlu olduğu sporcu ya da takımla olan ilişkisinden veya davranışından kaynaklanmaktadır, antrenör-sporcu ilişkisi bu nedenle aslında iki yönlü sosyolojik problem olarak ele alınmalıdır (Kale ve Erşen, 2003).

Yalnızca teknik ya da taktik konulara olan hakimiyet, çalıştırıcıların sporcularla olan yönlendirmeleri ve oyuncunun başarısı hususunda yeterli değildir. Sporcularla kurulan diyalogların sağlamlığı ve etkinliği, olası eksiklikleri giderici ve antrenör-sporcu ilişkisini tamamlayıcı bir nitelik oluşturur (Gezgez, 2016).

Jowett'e (2017) göre antrenörlüğün etkililiği ve başarısı antrenöre, sporcuya ve geliştirdikleri eşsiz ilişkiye dayanmaktadır. Antrenör-sporcu ilişkisi, sporcu performansı ve motivasyonu üzerindeki en önemli faktörlerden biridir (Mageau ve Vallerand, 2003).

Antrenör-sporcu ilişkisine ilişkin kaynakların çoğu Jowett ve arkadaşları tarafından yazılmıştır. Jowett bu ilişkiyi kavramsallaştırarak 3C Modeli olarak isimlendirmiştir. Üç boyuttan oluşan bu kavramın içeriğini sırasıyla yakınlık (closeness), bağlılık (commitment) ve tamamlayıcılık (complementarity) olarak belirlemiştir.

Yakınlık

İlişkinin duygusal boyutunu tanımlayan yakınlık ilkesinde sporcu ile antrenörün hissi bağlarının derinliğini ve bağlanma derecesini, karşılıklı itimat, hürmet ve birbirlerine olan değer verme eğilimlerini yansıtır. Antrenör ve sporcunun birbirine duyduğu yüksek güven duygusu, karşılıklı değer verme arzusu ve saygı olarak ilişkilere yansımaktadır.

Bağlılık

Ayrıntılı bir birliktelik sürecinde sportif ortaklığı sürdürme maksadını temsil ederken, sporcu ile antrenör arasında kognitif niteliklerin yansımaları olarak görülmektedir. Diğer bir ifadeyle ilişkinin bilişsel boyutunu temsil eder. İlişkiyi sürdürme isteği, pozitif düşünce, istek ve karşılık beklemeden bağlılık göstermek olarak da ifade edilebilir.

Tamamlayıcılık

İlişkinin davranışsal özelliklerini irdelerken, birlikte çalışabilme etkileşimlerini temsil etmektedir. Sporcunun ya da antrenörün gönüllü olarak bir konuda sorumluluk alması, birlikte kazanma arzusu ve ilişkilerde arkadaşça davranmak olarak tanımlanabilir(Jowett, 2005).

Jowett'in literatüre kattığı 3C Modeli ile antrenör-sporcu arasındaki ilişkinin kalitesinin ortaya çıkarılmasında yardımcı olduğu düşünülmektedir (Lorimer ve Jowett, 2009).

Bir spor kulübünde yüksek performans ve başarı elde etmenin anahtarı takımdan sorumlu antrenörlerdir. Takımın gelecek hedeflerini planlar ve bu hedeflere ulaşmak için kendi yöntemlerini kullanırlar. Antrenör, sporcuların her zaman yanında olan, onları anlayan ve ihtiyaçlarını karşılayan kişidir. Sporcular sadece iyi eğitilmelerini istemezler. Sporcular antrenörlerinin iyi bir kişiliğe sahip olmasını ve aynı zamanda iyi bir antrenör olmalarını isterler. Etkileşimde bulundukları antrenörün sadece atletik performansta değil aynı zamanda çeşitli kişisel konularda da yanlarında olmalarını isteyebilirler (Tolukan ve Akyel, 2019).

2.2.5. Antrenör sporcu iletişimi

Sosyal hayatı belirleyen temel olguların başında gelen iki kavram iletişim ve spordur. Ferdiyeti gereği iletişim olgusu toplumsallığı elde eden bir insan aktivitesidir. Kişinin olduğu kadar, topluluğun varoluşunun gerçekleşmesi tekrar iletişim sayesinde elde edilir (Özkök, 1985).

Genel olarak iletişimin içerik ve duygudan oluştuğu söylenebilir. İçerik iletinin özüdür, duygular ise hissettiklerimizle alakalıdır. Duygular sözsüz olarak ifade edilirken, içerikler genellikle sözlü olarak ortaya konur. Ruhsal gerilimin yüksek düzeyde olduğu yarışma sporlarında antrenörler duyguları kontrol etmede ve iletişimin içeriğini belirlemede zorlanırlar fakat bu durumun üzerine giderek kusurlu taraflarını geliştirebilirler (Konter, 1996).

Antrenör iletişimi; bilgi üretme, üretilen bilgiyi yorumlama ve onu sporculara aktarma sürecidir (Yetim ve Cengiz, 2016). Antrenör sporcu arasındaki etkili iletişim bağının

kurulması, etkili iletişim becerilerinin kullanılması hem bireysel performansı hem de takım performansını yükselten önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Kaplan, 2016).

Başarılı bir antrenör olmak için, antrenörlerin temas ettiği ve karşılaştığı birçok durum göz önüne alındığında antrenörlerin etkili iletişim becerilerine sahip olması gerektiği söylenebilir (Konter, 1996).

Sporcular yüksek standartlar gerektiren ayrıntılı ve yorucu yolculuklarında antrenörler, takım yöneticileri, taraftarlar, ekip arkadaşları ve doğal olarak aile üyeleri tarafından desteklenir. Olumlu düşünme, özgüven, doğru davranışı ödüllendirme yoluyla bu kişilerin sporcularla kendi bildikleri yöntemlerle olumlu iletişim kurmaları mümkündür. Etkili iletişim ise sözlü ve sözsüz iletilerin önemini anlayarak bunları doğru ve uygun şekilde kullanmaktan geçer. Etkili iletişim için gönderilen iletilerin doğru algılanması da önemlidir (Kuter ve Öztürk, 1997).

Antrenörlerin davranışlarının sporcular üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Antrenörlerin daha fazla hırs ve taktik vermesiyle sporcularla arasında iyi iletişim kurulur. Başarılı sporcular antrenörleriyle iyi iletişim kuran sporculardır (Harter, 1978).

Genel olarak konuşursak ne yapılması ya da ne yapılmamasıyla alakalı sürekli olarak talimat akışının yönü antrenörlerden sporculara yöneliktir. Halbuki sporcular vazifelerinin ve mesuliyetlerinin farkındadırlar. Bir sporcu yoktur ki başarısız olmak istesin. Sporcu, başarısız vaziyetlerde yanlış yaptığı noktayı bilir yanlışının nedenini açıklayabilir. Antrenörler sadece kendileri için konuşmaya değil sporcuların görüşlerini dinlemeye de aynı derecede dikkat etmelidir. Sporcular gözlemlerine ve görüşlerine değer verildiğini hissetmelidir. Sporcu ile olan iletişim olumsuzluklarından dolayı onu suçlamak yerine bilgi vermeye, yardımcı olmaya ve özgüvenini artırmaya yönelik olmalıdır (Kuter ve Öztürk, 1997).

Antrenörlerin iyi bir iletişimci olma yolunda iyi bir ileti gönderici ve kodlayıcı olmaları kritik öneme sahiptir. Aynı zamanda bilgiyi aktarma ve aktarılan bilgiyi anlama konusunda da kendilerini ileri düzeyde geliştirmiş olmaları beklenir. Bu süreçlerde antrenörün sadece anlaşılacak için değil, anlamak için de çok çalışması gerektiği unutulmamalıdır. Bu iletişim işlevlerini geliştirmeye yardımcı olan yöntemler; bilgi aktarım sürecini izlemek, mesaj

akışını gözden geçirmek, etkin bir şekilde geri bildirim oluşturmak, empat bir birey olmak, tekrarlamak, karşılıklı güveni artırmak, zamanı etkin kullanmak, dili yalınlaştırmak, etkili dinleme ve iletişim süreci boyunca etik kurallara dikkat etmek olarak sıralanabilir (Gibson, Ivancevich ve Donnely, 1997).

Sporcular gibi antrenörlerde başarılı olabilmesi için sporcuları, yardımcıları ve diğer profesyonellerle düzenli olarak iletişime girmesi gerekir (Côte ve Gilbert, 2009).

Kaplan'a (2016) göre Antrenörün oyuncularına verebileceği en temel geri bildirim yöntemleri şunlardır;

- Beklentilerini aktarmak
- Övgü
- Bilgi paylaşımı
- Teknik ve taktik talepler
- Sessizlik
- Eleştiri

Sporcularla etkileşime girerken antrenörler aktarmak istedikleri fikirleri (düşünceler, hisler, maksatlar) iletme müsait mesaja dönüştürmeli ve bunu bir kanaldan ortaya koymalıdır. Eğer sporcu iletinin içeriğini yahut niyetini anlar ise kendi içinde yorumlar ve gereken reaksiyonu verir (Martens, 1998).

Antrenör, sporcusunu anlayabileceği nitelikte mesaj göndermelidir. Bu, özellikle antrenör ve sporcunun eğitim, yaş ve bilgi seviyesinin farklı olduğu hallerde önemlidir (Yetim ve Cengiz, 2016).

Gezgez (2016) yaptığı bir çalışmada;

- Vücut dilini kullanabilme
- Ses özelliklerini kullanabilme
- Oyunculara dokunabilme

- Fiziksel çekiciliği kullanabilme
- Sporcu ile yüz yüze bir vücut pozisyonu ile iletişim kurma

Sporcunun gerek fiziksel gerek duygusal konumu noktasında yukardaki maddeleri sıralayarak öngörülerde bulunmuş ve etkili bir iletişim kurulabileceğini belirtmiştir.

2.3. İletişim

2.3.1. İletişimin tanımı ve anlamı

İletişim, insanların birbirlerine attettikleri bilgileri anlama ve aktarma sürecidir. Özetle, bilginin üretilmesi iletilmesi ve değerlendirilmesi olarak tanımlayabiliriz. Buna dayanarak, bireylerin ve hayvanların iletişim kurmak için kullandıkları sözlü ifadeler, jestler, titreşimler, ifadeler ve işaretleri iletişim olarak sayabiliriz (Dökmen, 2008).

İnsanlığın var oluşundan beri insanların bir şekilde birbirleriyle iletişim kurmaları dolayısıyla iletişim, insanın tarihi ile başlayan bir olgu ve süreçtir (Aziz, 2013).

İletişim kavramı, Türk dili asıllı bir sözcüktür. İletişim sözcüğü, iletmek fiilinin –iş eki alarak karşılıklı iletmek anlamına gelen iletmek, daha sonra da –ım eki alarak iletişim haline gelmesiyle ortaya çıkmıştır (Çağlar ve Kılıç, 2014).

İletişim kavramı farklı disiplinlerle ele alınabildiği için birçok tanım bulunmaktadır. Modern tanımlamalarda iletişim (communication) kavramının kökeninin Latince'deki "communis" kelimesi olduğu (Çağlar ve Kılıç, 2014) ve iki kök kelimedenden oluşan bu ifadenin "ile" ya da "ile beraber" anlamına gelen "com" sözcüğü ile birlik anlamına gelen "unio" sözcüklerin bir araya gelmesiyle communication kelimesi "ile birleşme" ya da "ile beraber" anlamını taşır. Aynı kökten "community" (toplum) ve "communion" (toplumla birleşme, topluma aitlik) kelimeleri gelir ve bu kökten hareket ederek, iletişimin tanımlarına ortaklık, beraberlik, anlaşma, paylaşma, alışveriş, göndermek, konuşmak, jest, yaymak ve bağ kurmak olduğu anlatılır (Erdoğan, 2011).

Türk Dil Kurumu veri tabanında geçen bilgilere göre iletişim, duygu düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması olarak geçmektedir (TDK, 2011).

İletişim, insanın çevresi ile bilgi duygu ve düşünce alışverişinde bulunmasıdır. (TFF, 2012)

Başka bir tanıma göre ise iletişim; katılanların bilgi yaratıp, karşılıklı bir anlamaya ulaşmak amacıyla bu bilgiyi birbirleriyle paylaştıkları bir süreçtir ve iletişim sosyallik içinde yaşayan psikolojik bireyin kendini ve dışını algılaması ve karşılıklı etkileşimde kendini ifade etmesi ile anlamlandırılır (Rogers ve Kincaid, 1984)

2.3.2. İletişim süreci, temel özellikleri ve temel öğeleri

İletişim olgusu bir anlık değildir, bir başka deyişle bir anda olup bitmez, bir süreç içerisinde oluşur (Aziz, 2013).

Bu sürecin karşılıklı bir şekilde etkileşim halinde olabilmesi adına literatürde bazı bölümler ve tanımlamalar yapılmıştır. İletişim sürecinin temel bölümlerini kaynaklarda üç, kimi kaynaklarda ise beş adet olduğu söylenmektedir. Bu farklılıklar fikir ayrılıklarına yol açmaktadır.

Tüm iletişim eylemleri ve edimleri farklı öğeleriyle birlikte bulunmasıyla işleyebilen bir süreçtir ve bu süreçte bulunan üç temel bileşen ise belirleyici işlev görür; ilk olarak *kaynak*, ikincisi *ileti* ve son olarak *alıcısı*dır (Çamdereli, 2008).

Aziz'e (2013) göre ise iletişim olgusunda temel olarak beş öğe bulunmaktadır (Şekil 2.1);

- Mesajı gönderen ya da başlatan (verici / kaynak)
- Mesajın hedefi (alıcı)
- Aktarılan, verilen bilgi, tutum ve davranış (mesaj / ileti)
- Mesajı ileten ortam (kanal)
- Mesajın alıcı tarafından alınıp alınmadığı (geri bildirim)

Şekil 2.1. İletişim sürecinin temel ögeleri (Gönen 2015).

Kaynak: Bilgi, duygu ve düşüncüyü aktaran taraftır. Mesajın kaynağını, mesajı alıcıya ileten kişi, ekip veya tutum olarak isimlendirebiliriz (Singer, 1990).

Alıcı: Bilgi, duygu ve düşüncenin aktarıldığı (mesaj alan) ögedir. Ayrıntılı ve kapsamlı mesajlar yerine alıcılara dayalı mesajlar göndermek iletişimi daha anlamlı hale getirecektir (Küçük, 2012).

Mesaj: TDK (2021) kaynaklarında yazı veya sözle anlatılması amaçlanan duygu, düşünce olarak geçen mesaj kavramını Aytekin (2018) ise kaynak tarafından duygu, düşünce ve ifadelerin farklı biçimlerde kodlanmasıyla sözlü, sözsüz ya da yazılı bir dille hedef alıcılara ulaşmasını sağlayan semboller olarak tanımlamıştır.

Geri bildirim (Dönüt): Alıcının mesaja verdiği tepkidir (TFF 2012). Geri bildirim, iletişimin son aşaması olarak ifade edilir. Aynı zamanda mesajın geçerli olup olmadığı hakkında bilgi sağlamak için geri bildirim sağlanır (Küçükaslan, 2014).

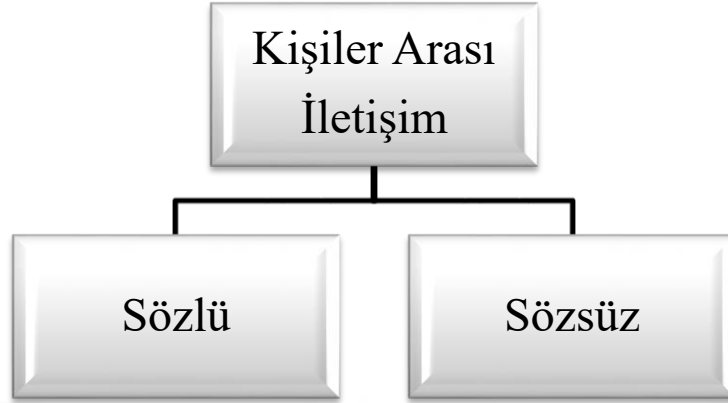
Kanal: İletişim sürecinde iletiyi kaynaktan hedefe gönderen araçtır (Yüksel, 2010).

2.3.3. İletişim türleri

İletişimin yöntemi taraflarca belirlenir, buna göre iletişim insanlarla çevre, araç ve diğer insanlarla meydana gelebilir (Tutar ve Yılmaz, 2013).

İletişim sürecinde iletişime geçen kişiler arasında sözlü ve sözsüz iletişimler vardır buna göre iletişim bir kişinin diğer kişiye sözlü ya da sözsüz cevap vermesini içerir. İletişim sürecinde konuşan ve dinleyen arasında birbirini anlayan ve anladıklarını yorumlayabilen bir yapı olmalıdır. Konuşulan konunun içeriği ne olursa olsun hem bir sorunu ve sürekliliği

geliştirmek için bu iletişimin kuruması gerekmektedir ancak o zaman düşüncelerin paylaşılması gerçekleşir ve ortak paydalarda buluşulur (Yetim ve Cengiz, 2016).

Şekil 2.2. İletişim türleri

Sözlü iletişim

Duygu ve düşüncelerin sözlerle aktarıldığı en temel ögesinin kullandığımız dil olduğu en eski ve en etkili iletişim türüdür (Aziz, 2013; Kaplan, 2016).

Sözlü iletişimde gönderici (konuşan) ile alıcı (dinleyen) birebir ilişki içinde olduğu için duygu, düşünce ve bilgi aktarımı daha sağlıklı ve akıcı olmakla birlikte geri beslenme hemen gerçekleşerek mesajın doğru anlaşılıp anlaşılmadığı da kontrol edilir (Kaplan, 2016).

Hem kaynak hem de hedef kitle insandır bu nedenle en az iki kişinin yüz yüze veya teknolojinin getirdiği araçlarla diyalog içinde olması gerekir (Işık, 2017).

Yüz yüze paylaşımlar, konferanslar, mobil iletişimler sözlü iletişime örnek olarak verilebilir. Avantajı, yazılı iletişime göre daha hızlı olmasıdır. Çünkü alıcı sadece verilen mesajları duymakla kalmaz, aynı zamanda gönderenin mesajını yorumlamak için el ve yüz hareketlerini de kullanabilir (Bartol ve Martin, 1991).

Görüntüsüz olarak iletişime geçtiğimiz teknolojik araçlarla birlikte sözlü iletişime girmek sözsüz iletişim kaynaklarından faydalanamayacağı anlamına gelir. Sözlü iletişimde ses tonu, sesin hızı ve hangi kelimelerin vurgulandığı gibi hususlar önem kazanmaktadır bununla

birlikte iletiliş biçimi de kişinin psikolojik durumunu yansıtmakta kızgınlık ve sevinç duygularını dile getirebilmektedir (Işık, 2017).

Sözsüz iletişim

İnsanların çeşitli iç ve dış uyarıcılara karşı anlatmak istediklerini dil ve sözle ifade edemediği durumlarda, bazı vücut hareketleriyle ortaya koydukları tepki biçimine sözsüz iletişim denir (TFF, 2012). Sözsüz iletişimde beden dilinin önemli bir yeri vardır. Kullandığımız jestler, mimikler ve göz kontağı sözsüz iletişime örnek olarak verilebilir.

Sözsüz iletişim, iletişimimizin temel yönlerinden birini oluşturmaktadır. Sözsüz iletişim mesajların yazılı veya sözlü olarak iletilmesi dışında karşılıklı olarak gönderilen tüm mesajlara denir (Sezgin ve Akgöz, 2009). Sözsüz iletişim daha akılda kalıcı ve etkilidir.

Sözsüz iletişim, iletişim sürecinde sözlü iletişimi pekiştirirken destekler ve akıcılığına da katkıda bulunur. Dinleyen ise sergilediği yüz ve beden ifadeleri ile konuşana geri bildirim verir (Işık, 2017; Sezgin ve Akgöz, 2009). Yüz yüze kurulan bir iletişim sürecinde kişinin beden dili, sözcüklerden ve ses tonundan daha fazla aktif bir rol oynamaktadır.

2.3.4. Etkili iletişim

Etkili iletişim hedefin gönderilen mesajı kaynağın anlamlandırdığı şekilde anlaması kodunu çözmesi ve geri bildirimde bulunarak hedefte tutum ve davranış değişikliği oluşturmaktır (Tutar ve Yılmaz, 2013). Çağlar (2018) ise etkili iletişimi şöyle tanımlamıştır: hem sözel hem de beden dili ile yönelttiğimiz anlamların; kaynağın ve alıcının beklenen hedeflerini karşılayabilmesine etkili iletişim denir. Etkili iletişim, karşımızdakine iletmek istediğimiz mesajı amaçladığımız şekilde iletmek ve onda beklediğimiz tepkiyi uyandırmaktır (TFF, 2012). Etkili iletişim, verilmek istenen mesajı en kısa sürede ve en net şekilde karşı tarafa iletmektir (Mueller, 2020). Etkili bir iletişim kurma sürecinde başarının temel nedeni kaynaktan gönderilen iletinin alıcının algıladığı iletiye eşit olmasıdır (Ogan ve Tandoğan, 2019).

İletişimi belkide en önemli ögesi olarak empatiyi, dış dünyayı karşıdaki kişinin penceresinden görmeye çalışmak olarak tanımlayan Küçükaslan (2014) etkili iletişim becerileri olarak şu özellikleri sıralamıştır:

- Kendini tanıma ve açma
- Etkin dinleme
- Empati
- Hoşgörölü, önyargısız ve eleştirilere açık olma
- Hitap, ses tonu
- Beden dili, göz kontağı

Kaynaklar arasında etkili bir iletişim etkin dinleme, etkin konuşma ve etkin anlamamanın etkileşim esnasında kullanılmasıyla sağlanır. İletişim etkinliğinde tekrarların önemi büyüktür.

Erdoğan'a (2011) göre etkili iletişim manipüle edilmekle birlikte karşıda tasvip edilebilir duygular yaratma görevi yapar. Etkili iletişim amaca ulaşmayı ifade eder ama ahlaklı davranış anlamına gelmez.

Etkili iletişim, en net bilgiyi en yalın haliyle karşı tarafa aktarabilme yeteneğı olarak değerlendirilebilir. Bu yetenek tek taraflı değil çift taraflıdır. Aktarım sürecinde kaynak bilgiyi nasıl en net ve pür haline getirme çabasında olacaksa alıcı da aktarılan bilgiyi nasıl en kolay şekilde anlayabilirim çabasında olmalıdır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır. Araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, veri toplama araçları ve verilerin analizinden bahsedilmektedir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların etkili iletişim becerileri düzeyleri ve antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleri ölçülmüş ve bütün alt boyutlar ve değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulguların son bölümünde ise etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişkisi arasındaki ilişkiye yönelik analizler yer almaktadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2021-2022 futbol sezonunda Türkiye’de görev yapan lisanslı futbol antrenörleri oluşturmaktadır. Örneklem ise bu evrenden yola çıkarak seçilen toplam 276 futbol antrenöründen oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmadaki katılımcılara uygulanacak olan anketler üç aşamadan oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcılara araştırmacı tarafından yapılandırılmış kişisel bilgi formu ikinci bölümde Buluş, Atan ve Erten Sarıkaya (2017) tarafından geliştirilen ‘‘Etkili iletişim becerileri ölçeği (EİBÖ)’’ son bölümde ise Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Altıntaş vd. (2012) tarafından geçerlilik güvenirlik çalışması yapılan Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin (Coach-athlete relationship questionnaire CART-Q) antrenör formu kullanılmıştır. Araştırma, pandemi koşulları nedeniyle ‘‘Google Forms’’ yazılımından destek alınarak yapılmıştır. Araştırmaya 2021-2022 futbol sezonunda lisanslandırılmış futbol antrenörleri katılmıştır. Araştırma 01 Haziran 2021 ile 01 Temmuz 2021 tarihleri arasında uygulanmıştır.

3.3.1. Etkili iletişim becerileri ölçeği (EİBÖ)

Buluş vd. (2017) tarafından geliştirilen, iletişim becerilerinin farklı boyutlardan değerlendirildiği 5 alt boyut ve 34 ifadeden oluşan etkili iletişim becerileri ölçeği 5’li likert tip şeklindedir. 5 temel alt boyut ise: egoyu geliştirici dil (6 madde), etkin-katılımlı dinleme (8 madde), kendini tanıma-kendini açma (5 madde), empati (8 madde) ve ben dili (7 madde) becerileridir.

Egoyu geliştirici dil: Kişilerarası ilişkilerde benliği olumlu yönde etkileyen bir ifade türü,

Etkin-katılımlı dinleme: Bireyin mesajının anlaşılmasına katkı sağlayacak yeterli motivasyon ve dikkat ile o ana aktif bir şekilde katılma,

Kendini tanıma-kendini açma: Bireyin kendisine ilişkin farkındalığa, düşünce ve duygularıyla yeterli düzeyde ilişki kurmasına ve kendi iradesiyle kendisini açmasına ve şeffaflığına işaret etme,

Empati: Karşıdaki kişinin öznel dünyasından yola çıkarak onu anlamaya ve böylece anlaşılan duygu düşünce ve beklentilerinin kendisine aktarılmasına işaret etmektedir.

Ben dili: Mesaj aktaran bireyin istenilir olarak algılanmayan davranışlarının dinleyen üzerindeki etkilerinin geri iletilmesi olarak tanımlanabilir.

Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmalarında egoyu geliştirici dil alt boyutu için Cronbach alfa sayısı 0.724, etkin-katılımlı dinleme alt boyutu için 0.838, kendini tanıma kendini açma alt boyutu için 0.763, empati alt boyutu için 0.849 ve ben dili alt boyutu için ise 0.827 olarak hesaplanmıştır.

3.3.2. Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri (CART-Q)

Jowett ve Ntoumanis (2004) tarafından geliştirilen Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin (CART-Q) Türkçe uyarlaması Altıntaş vd. (2012) tarafından yapılmıştır. Envanter hem sporcu perspektifinden hem de antrenör perspektifinden antrenör-sporcu ilişkisini 11 madde ve 3 alt boyutta ölçmektedir. Literatürde 3C modeli olarak da geçen bu boyutlar yakınlık (closeness), bağlılık (commitment) ve tamamlayıcılık (complementarity) olgularıdır.

11 ifadeden 4 ifadeyi yakınlık boyutu, 3 ifadeyi bağıllık boyutu ve 4 ifadeyi de tamamlayıcılık boyutları oluşturmaktadır.

Yakınlık: Duygusal bir durum olarak karşımıza çıkan yakınlık olgusu, antrenör ve sporcu arasındaki etkili bağ, birbirine karşı duyulan yüksek güven ve saygı, karşılıklı değer vermek gibi kavramları ele alır.

Bağıllık: Bilişsel bir durumu ifaden eden bağıllık olgusu, karşılık beklemeden bağıllık göstermek, devamlılık, ilişkiye duyulan istek ve olumlu niyette bulunmak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tamamlayıcılık: İlişkideki davranışsal boyutu ele alan tamamlayıcılık ifadesi, sorumluluk almak, birlikte kazanma isteği, arkadaşça yaklaşmak olarak tanımlanabilir (Altıntaş vd. 2012).

Jowett ve Ntoumanis (2004) Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri için Cronbach alfa değerini yakınlık için 0.89 bağıllık için 0.82 tamamlayıcılık için ise 0.89 olarak bulmuşlardır.

Altıntaş vd. (2012) yaptıkları geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında envanterin antrenör formu için iç tutarlılık katsayılarını yakınlık için 0.74 bağıllık için 0.72 tamamlayıcılık için ise 0.79 olarak bulmuşlardır.

3.3.3. Kişisel bilgi formu

İlk bölümde yer alan kişisel bilgi formunda futbol antrenörlerine 8 ifade yönlendirilmiştir. Araştırmaya gönüllü katılımı beyan eden ilk ifade dışında diğer ifadelerin birden fazla seçeneği bulunmaktadır.

Kişisel bilgi formunda futbol antrenörlerin yaş durumları; 20-30 yaş aralığı, 31-41 yaş aralığı, 42-52 yaş aralığı ile 52 üstü yaş aralığı olarak 4 seçenek sunulmuştur.

Eğitim durumları; ilkokul veya lise mezunu, üniversite mezunu ya da lisansüstü eğitim mezunu olarak 3 seçenek sunulmuştur.

Futbol antrenörlüğü lisans dereceleri; TFF Grassroots gönüllü lideri, TFF Grassroots C lisanslı antrenör, UEFA B lisanslı antrenör, UEFA A lisanslı antrenör ve son olarak UEFA PRO lisanslı antrenör olarak 5 seçenek sunulmuştur.

Futbol antrenörlüğü süresi; 1-5 yıl, 6-11 yıl, 12-17 yıl ve 17 yıl üstü seçenekleri gibi 4 bulunmaktadır.

Görev yapılan lig; Amatör ligler (Birinci, İkinci, Süper, Bölgesel Amatör Ligler), 3.Lig, 2.Lig ve TFF 1.Lig, Süper Lig, yaş grupları U-19 ve altı (Elit, Bölgesel Gelişim, Amatör Ligler) ve Kadın Ligleri (1.Lig, 2.Lig, 3.Lig) olarak 6 seçenek sunulmuştur.

Geçmişte lisanslı olarak futbol oynayıp oynamama durumu ifadesinde sadece 2 seçenek evet ya da hayır ifadesi verilmiştir.

Futbol antrenörlerinin kendilerini konumlandıkları sosyo-ekonomik düzeyleri; alt, alt-orta, orta, üst-orta, üst seçenekleri 5 kategoride futbol antrenörlerine yöneltilen ifadeleri oluşturmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Katılımcıların demografik bilgileri dağılımı frekans analizi ile incelenmiştir. Antrenörlerin etkili iletişim becerileri ve antrenörlerin sporcularla ilişkileri için ölçek alt boyutlarına ait tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Ölçeklerin demografik bilgilere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediği bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir. Tek yönlü varyans analizi sonucunda anlamlı farklılık çıkması durumunda farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla tukey testi yapılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkilerin belirlenebilmesi için korelasyon analizi yapılmış ve pearson korelasyon katsayısı elde edilmiştir. Analizler %95 güven düzeyinde SPSS yazılımı ile yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Demografik Bilgilerin Dağılımı

Katılımcılara ait demografik bilgilerin dağılımı frekans analizi ile incelenmiş ve sonuçları Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4.1. Araştırmaya katılan antrenörlerin yaş, eğitim durumu, lisans ve antrenörlük sürelerine göre demografik dağılımları

		n	%
Yaş	20-30	77	27,9
	31-41	61	22,1
	42-52	111	40,2
	52 üzeri	27	9,8
	Total	276	100,0
Eğitim Durumu	İlkokul & Lise	50	18,1
	Üniversite	177	64,1
	Lisansüstü	49	17,8
	Total	276	100,0
Lisans	TFF Grassroot Gönüllü Lideri	26	9,4
	TFF Grassroots C Lisanslı	154	55,8
	UEFA B Lisanslı	66	23,9
	UEFA A Lisanslı	26	9,4
	UEFA Pro Lisanslı	4	1,4
	Total	276	100,0
Antrenörlük Süresi	1-5 yıl	117	42,4
	6-11 Yıl	103	37,3
	12-17 yıl	20	7,2
	17 yıl ve üstü	36	13,0
	Total	276	100,0

Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde 20-30 yaş grubu kişilerin oranı %27,9, 31-41 yaş grubu kişilerin oranı %22,1, 42-52 yaş grubu kişilerin oranı %40,2 olup 52 yaş üzeri kişilerin oranı %9,8’dir. Eğitim durumuna göre dağılım incelendiğinde; ilköğretim veya lise mezunu olanların oranı %18,1 üniversite mezunu olanların oranı %64,1 olup lisansüstü mezunu olanların oranı %17,8’dir. Lisans düzeyine göre dağılım incelendiğinde TFF Grassroots Gönüllü Lideri olanların oranı %9,4 TFF Grassroots C Lisanslı olanların oranı %55,8 UEFA B lisanslı olanların oranı %23,9 UEFA A lisanslı olanların oranı %9,4 olup UEFA Pro lisanslı olanların oranı %1,4’tür. Antrenörlük süresine göre dağılım incelendiğinde 1-5 yıl süre ile antrenörlük yapanların oranı %42,4, 6-11 yıl süre ile antrenörlük yapanların oranı %37,3, 12-17 yıl arası görev yapanların yüzdesi %7,2, 17 yıldan fazla süre ile yapanların yüzdesi ise %13’tür.

Çizelge 4.2. Araştırmaya katılan antrenörlerin lig, lisanslı olarak futbol oynama durumu ve ekonomik düzeylerine göre demografik dağılımları

		n	%
Lig	Amatör Ligler	116	42,0
	3. Lig	20	7,2
	2. Lig ve TFF 1. Lig	21	7,6
	Süper Lig	13	4,7
	Kadın Ligleri	8	2,9
	Yaş Grupları	98	35,5
	Total	276	100,0
Lisanslı olarak futbol oynama durumu	Evet	244	88,4
	Hayır	32	11,6
	Total	276	100,0
Ekonomik düzeyi	Alt	8	2,9
	Alt-Orta	27	9,8
	Orta	177	64,1
	Üst Orta	61	22,1
	Üst	3	1,1
	Total	276	100,0

Görev yapılan lige göre dağılım incelendiğinde; amatör liglerde görev yapanların oranı %42, 3. Lig’de görev yapanların oranı %7,2 2. Lig ile TFF 1. Lig’de görev yapanların oranı %7,6 süper ligde görev yapanların oranı %4,7 kadın liglerinde görev yapanların oranı %2,9 yaş gruplarında görev yapanların oranı %35,5’tir. Katılımcıların %88,4’ü daha önce lisanslı olarak futbol oynamışken, %11,6’sı daha önce lisanslı olarak futbol oynamamıştır. Ekonomik düzeye göre dağılım incelendiğinde alt sosyo ekonomik düzeyde olanların oranı %2,9 alt orta düzeyde olanların oranı %9,8 orta düzeyde olanların oranı %64,1 üst orta düzeyde olanların oranı %22,1 olup üst sosyo ekonomik düzeyde olanların oranı %1,1’dir.

4.2. Futbol Antrenörlerin Etkili İletişim Becerileri Düzeyi

Etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutları ölçek yönergesine dayanarak verilen cevaplara göre skorlandırılmış ve her bir katılımcı için ölçek alt boyut skoru hesaplanmıştır.

Çizelge 4.3. Futbol antrenörlerin etkili iletişim becerilerine yönelik hesaplanan istatistikler

	N	En Düşük	En Yüksek	Ortalama	$\bar{X}$	S
Egoyu geliştirici dil	276	11	30	23,86	3,97	3,35
Etkin-katılımlı dinleme	276	12	40	34,18	4,27	4,70
Kendini tanıma-kendini açma	276	6	25	20,33	4,06	3,52
Empati	276	12	40	32,57	4,07	5,01
Ben dili	276	13	34	24,45	3,49	3,48

Buna göre 11-30 aralığında değişen egoyu geliştirici dil alt boyutu ortalaması 23,86 12-40 aralığında değişen etkin dinleme alt boyutu ortalaması 34,18'dir. 6-25 aralığında değişen kendini tanıma-kendini açma alt boyutu ortalaması 20,33 ve 12-40 aralığında değişen empati alt boyutu ortalaması 32,57 son olarak 13-34 aralığında değişen ben dili ortalaması 24,45'tir.

4.3. Futbol Antrenörlerinin Etkili İletişim Becerileriyle Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde araştırmadan elde edilen demografik bilgiler ile etkili iletişim becerileri ölçeğinden çıkan sonuçlar karşılaştırılarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

4.3.1. Yaşa göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.4. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun yaş grubuna göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.4. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile yaş gruplarına yönelik hesaplanan istatistikler

		n	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	20-30	77	24,69	2,88	4,11	14,531	0,000*
	31-41	61	24,48	1,89	4,08		
	42-52	111	23,83	2,75	3,97		
	52 üzeri	27	20,26	6,15	4,37		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	20-30	77	34,91	3,73	4,36	29,352	0,000*
	31-41	61	35,16	2,71	4,39		
	42-52	111	34,84	3,79	4,35		
	52 üzeri	27	27,15	7,61	3,39		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	20-30	77	20,14	2,93	4,02	21,386	0,000*
	31-41	61	20,03	2,15	4,00		
	42-52	111	21,63	3,31	4,32		
	52 üzeri	27	16,22	4,89	3,24		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	20-30	77	33,92	3,94	4,24	40,727	0,000*
	31-41	61	35,12	3,71	4,39		
	42-52	111	32,25	3,54	4,32		
	52 üzeri	27	24,74	7,28	3,09		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		

Çizelge 4.4. (devam) Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile yaş gruplarına yönelik hesaplanan istatistikler

		n	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Ben Dili	20-30	77	25,30	2,64	3,61	21,556	0,000*
	31-41	61	25,15	2,37	3,53		
	42-52	111	24,57	2,87	3,51		
	52 üzeri	27	19,93	5,95	2,84		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre ölçeğin tüm alt boyutları farklı yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar göstermektedir ($p < 0,05$). Yapılan tukey testi sonuçlarına göre farkın hangi gruptan kaynaklandığını aşağıda belirtilmiştir.

Egoyu geliştirici dil alt boyutunda; 52 ve üzeri yaş grubu kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi diğer yaş gruplarındaki herkesten anlamlı derecede daha küçüktür.

Etkin dinleme alt boyutu için; 20-30, 31-41 ve 42-52 yaş grubu kişilerin etkin dinleme düzeyi 52 üzeri yaş grubunda bulunan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için 42-52 yaş grubu kişilerin kendini tanıma-kendini açma düzeyleri diğer yaş gruplarından anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 20-30 ve 31-41 yaş grubu kişilerin kendini tanıma-kendini açma düzeyleri 52 üzeri yaş grubundan anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için; 20-30 ve 31-41 yaş grubu kişilerin empati düzeyi 42-52 ve 52 üzeri kişilerin empati düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 42-52 yaş grubu kişilerin empati düzeyi 52 yaş üzeri kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili alt boyutu için; 20-30, 31-41 ve 42-52 yaş grubu kişilerin ben dili düzeyi 52 yaş üzeri kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.3.2. Eğitim durumuna göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.5. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun eğitim durumuna göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.5. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile eğitim durumuna yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	İlkokul & Lise	50	19,89	5,30	3,31	21,147	0,000*
	Üniversite	177	24,07	2,73	4,01		
	Lisansüstü	49	24,69	2,06	4,11		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	İlkokul & Lise	50	27,3	6,96	3,41	31,645	0,000*
	Üniversite	177	34,96	3,55	4,37		
	Lisansüstü	49	34,53	3,42	4,31		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	İlkokul & Lise	50	15,61	4,36	3,12	25,592	0,000*
	Üniversite	177	20,95	3,21	4,19		
	Lisansüstü	49	20,47	2,51	4,09		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	İlkokul & Lise	50	26,16	7,02	3,27	27,194	0,000*
	Üniversite	177	32,75	3,74	4,09		
	Lisansüstü	49	34,51	3,43	4,31		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	İlkokul & Lise	50	20,45	9,88	2,92	18,745	0,000*
	Üniversite	177	24,73	2,89	3,53		
	Lisansüstü	49	25,76	2,34	3,68		
	Total	276	24,45	3,48	3,48		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının tamamı eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Farklılık gösteren alt boyutlar için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Egoyu geliştirici dil alt boyutu için lise, üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi ilköğretim mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

Etkin dinleme alt boyutu için; lise, üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin etkin dinleme düzeyi ilköğretim mezunlarından, ek olarak üniversite mezunlarının etkin dinleme düzeyi de lise mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için lise, üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin kendini tanıma-kendini açma düzeyleri ilköğretim mezunu kişilerden, ek olarak üniversite mezunu kişilerin kendini tanıma-kendini açma düzeyi lise mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için; lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin empati düzeyleri ilköğretim veya lise ve üniversite mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili alt boyutu için; üniversite ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin ortalaması ilköğretim veya lise mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.3.3. Lisans derecesine göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.6. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutunun lisans derecesine göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.6. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun lisans derecesine göre ortalama değerini hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	Grassroots Gönüllü Lideri	26	22,31	7,04	3,71	3,218	0,013*
	TFF Grassroots C	154	24,23	2,41	4,03		
	UEFA B	66	23,47	2,67	3,91		
	UEFA A	26	23,73	3,44	3,95		
	UEFA Pro	4	27,25	4,27	4,54		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	Grassroot Gönüllü Lideri	26	31,15	9,01	3,89	6,444	0,000*
	TFF Grassroots C	154	35,10	3,65	4,38		
	UEFA B	66	33,41	3,89	4,17		
	UEFA A	26	33,00	4,39	4,12		
	UEFA Pro	4	38,75	0,96	4,84		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	Grassroots Gönüllü Lideri	26	17,38	6,44	3,47	9,508	0,000*
	TFF Grassroots C	154	21,23	2,61	4,24		
	UEFA B	66	19,82	2,84	3,96		
	UEFA A	26	19,04	3,59	3,80		
	UEFA Pro	4	21,75	4,57	4,35		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	Grassroots Gönüllü Lideri	26	28,69	8,47	3,58	4,963	0,001*
	TFF Grassroots C	154	32,95	4,44	4,11		
	UEFA B	66	33,41	4,41	4,17		
	UEFA A	26	31,96	3,73	3,99		
	UEFA Pro	4	33,25	2,22	4,15		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	Grassroots Gönüllü Lideri	26	23,35	6,14	3,33	3,654	0,006*
	TFF Grassroots C	154	24,44	2,86	3,49		
	UEFA B	66	25,11	3,03	3,58		
	UEFA A	26	23,27	3,78	3,32		
	UEFA Pro	4	28,75	1,71	4,10		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre etkili iletişim ölçeği alt boyutları lisans derecesine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p<0,05$). Anlamlı farklılık gösteren bu alt boyutlar için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Egoyu geliştirici dil için; UEFA Pro Lisanslı kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi, TFF Grassroots Gönüllü Lideri, UEFA A ve B lisanslı kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak TFF Grassroots C Lisanslı kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Etkin dinleme alt boyutu için; TFF Grassroots C Lisanslı ve UEFA Pro Lisanslı olan kişilerin etkin dinleme düzeyi TFF Grassroot Gönüllü Lideri, UEFA B Lisanslı ve UEFA A Lisanslı olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak UEFA B Lisanslı kişilerin etkin dinleme düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için; TFF Grassroots C Lisanslı kişilerin kendini açma-kendini tanıma düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri, UEFA B Lisanslı ve UEFA A Lisanslı olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak UEFA B ve PRO lisanslı olan kişilerin kendini tanıma-kendini açma düzeyleri TFF Grassroots Gönüllü Lideri olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için TFF Grassroots C Lisanslı, UEFA B Lisanslı ve UEFA A Lisanslı kişilerin empati düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili alt boyutu için; UEFA Pro Lisanslı olan kişilerin ben dili düzeyi diğer lisanslı olan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.3.4. Çalışma süresine göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.7. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun çalışma süresine göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.7. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile çalışma süresine yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	1-5 yıl	117	24,62	2,54	4,10	8,293	0,000*
	6-11 Yıl	103	23,96	2,26	3,99		
	12-17 yıl	20	22,75	4,08	3,79		
	17 yıl ve üstü	36	21,72	5,96	3,62		
	Total	276	23,86	3,35	3,96		
Etkin Dinleme	1-5 yıl	117	35,36	3,08	4,42	15,048	0,000*
	6-11 Yıl	103	34,62	3,75	4,33		
	12-17 yıl	20	32,45	4,39	4,05		
	17 yıl ve üstü	36	30,03	8,11	3,75		
	Total	276	34,18	4,70	4,26		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	1-5 yıl	117	21,76	3,17	4,35	15,050	0,000*
	6-11 Yıl	103	19,70	2,26	3,94		
	12-17 yıl	20	19,35	4,03	3,87		
	17 yıl ve üstü	36	18,06	5,16	3,61		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	1-5 yıl	117	32,26	3,02	4,03	25,723	0,000*
	6-11 Yıl	103	34,88	4,30	4,36		
	12-17 yıl	20	31,65	3,99	3,95		
	17 yıl ve üstü	36	27,44	7,80	3,43		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	1-5 yıl	117	25,03	2,74	3,57	11,140	0,000*
	6-11 Yıl	103	24,76	2,11	3,53		
	12-17 yıl	20	24,70	4,46	3,52		
	17 yıl ve üstü	36	21,50	6,01	3,07		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,001$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre etkili iletişim ölçeği alt boyutları çalışma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,001$). Anlamlı farklılık gösteren bu alt boyutlar için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Egoyu geliştirici dil alt boyutu için; 1-5 yıl süre ile çalışanların egoyu geliştirici dil düzeyi 12-17 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 6-11 yıl süre ile çalışanların egoyu geliştirici dil düzeyi 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Etkin dinleme alt boyutu için 1-5 yıl ve 6-11 yıl süre ile çalışanların etkin dinleme düzeyi 12-17 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 12-17 yıl süre ile çalışanların etkin dinleme düzeyi 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için 1-5 yıl süre ile çalışanların kendini tanıma-kendini açma düzeyleri 6-11, 12-17 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için 6-11 yıl süre ile çalışanların empati düzeyi 1-5 yıl, 12-17 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili alt boyutu için 1-5 yıl, 6-11 yıl ve 12-17 yıl süre ile çalışanların ben dili düzeyi 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.3.5. Görev yapılan liglere göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.8. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutunun görev yapılan lige göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.8. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutu ile görev yapılan lige yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	Amatör Ligler	116	23,13	4,17	3,85	3,213	0,008*
	3. Lig	20	23,05	2,48	3,84		
	2. ve TFF 1. Lig	21	23,95	2,65	3,99		
	Süper Lig	13	23,85	2,88	3,97		
	Kadın Ligleri	8	24,13	1,55	4,02		
	Yaş Grupları	98	24,86	2,35	4,14		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	Amatör Ligler	116	33,28	5,99	4,16	2,677	0,022*
	3. Lig	20	33,10	4,81	4,13		
	2. ve TFF 1. Lig	21	34,00	3,92	4,25		
	Süper Lig	13	34,00	4,10	4,25		
	Kadın Ligleri	8	34,50	3,02	4,31		
	Yaş Grupları	98	35,49	2,58	4,43		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma- Kendini Açma	Amatör Ligler	116	21,04	4,46	4,20	2,691	0,022*
	3. Lig	20	18,50	2,50	3,70		
	2. ve TFF 1. Lig	21	19,29	2,33	3,85		
	Süper Lig	13	19,69	2,72	3,93		
	Kadın Ligleri	8	19,38	2,39	3,87		
	Yaş Grupları	98	20,26	2,51	4,05		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		

Çizelge 4.8 (devam). Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutu ile görev yapılan lige yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Empati	Amatör Ligler	116	30,35	5,67	3,79	9,557	0,000*
	3. Lig	20	33,30	4,82	4,18		
	2. ve TFF 1. Lig	21	33,57	3,71	4,19		
	Süper Lig	13	34,38	3,57	4,29		
	Kadın Ligleri	8	36,13	2,80	4,51		
	Yaş Grupları	98	34,30	3,58	4,28		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	Amatör Ligler	116	23,67	4,18	3,38	3,221	0,008*
	3. Lig	20	23,85	2,74	3,40		
	2. ve TFF 1. Lig	21	24,29	3,68	3,47		
	Süper Lig	13	25,00	2,16	3,57		
	Kadın Ligleri	8	24,00	3,51	3,42		
	Yaş Grupları	98	25,48	2,44	3,64		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre etkili iletişim ölçeği alt boyutları görev yapılan lige göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,001$). Anlamlı farklılık gösteren bu alt boyutlar için farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Egoyu geliştirici dil için; yaş gruplarında görev yapan kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi amatör ve 3. Ligde görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Etkin dinleme alt boyutu için; yaş gruplarında görev yapan kişilerin egoyu geliştirici dil düzeyi amatör ve 3. Ligde görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için; amatör ligde görev yapanların kendini tanıma kendini açma düzeyi 3 lig ve 2. Lig ve TFF 1. Lig Süper Lig de görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak yaş gruplarında görev yapanların kendini tanıma-kendini açma düzeyleri 3. Ligde görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için; amatör ligde görev yapanların empati düzeyi diğer tüm liglerde görev yapanlardan anlamlı derecede daha düşüktür.

Ben dili alt boyutu için; yaş gruplarında görev yapanların ben dili düzeyi amatör ligde görev yapanlardan anlamlı derecede daha düşüktür.

4.3.6. Lisanslı futbol oynama durumuna göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.9. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutunun lisanslı futbol oynama durumuna göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.9. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği'nin her bir alt boyutu ile lisanslı futbol oynama durumuna yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	t	p
Egoyu Geliştirici Dil	Evet	244	23,74	3,29	3,95	2,934	0,088
	Hayır	32	24,81	3,67	4,13		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	Evet	244	34,24	4,73	4,28	0,393	0,531
	Hayır	32	33,69	4,43	4,21		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	Evet	244	20,50	3,49	4,10	5,016	0,026*
	Hayır	32	19,03	3,57	3,80		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	Evet	244	32,77	5,05	4,09	3,441	0,065
	Hayır	32	31,03	4,48	3,87		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	Evet	244	24,36	3,56	3,48	1,382	0,241
	Hayır	32	25,13	2,74	3,59		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,05$

Bağımsız gruplarda t testi sonuçlarına göre; etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından kendini tanıma-kendini açma lisanslı futbol oynama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterirken ($p < 0,05$), diğer alt boyutlar anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Lisanslı futbol oynayanların kendini tanıma-kendini açma alt boyutu düzeyi lisanslı futbol oynamayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.3.7. Sosyo-ekonomik düzeye göre etkili iletişim becerilerinin incelenmesi

Çizelge 4.10. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutunun sosyo-ekonomik düzeye göre ortalama değerini ve bu ortalama değerler arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.10. Etkili iletişim becerileri ölçeğinin her bir alt boyutu ile sosyo-ekonomik düzeye yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Egoyu Geliştirici Dil	Alt	8	17,25	7,17	2,91	17,035	0,000*
	Alt-Orta	27	21,48	5,53	3,58		
	Orta	177	24,08	2,42	4,01		
	Üst Orta	61	25,18	2,09	4,19		
	Üst	3	23,00	2,65	3,83		
	Total	276	23,86	3,35	3,97		
Etkin Dinleme	Alt	8	27,25	12,00	3,40	16,510	0,000*
	Alt-Orta	27	29,26	7,00	3,65		
	Orta	177	34,89	3,42	4,36		
	Üst Orta	61	35,13	2,80	4,39		
	Üst	3	35,67	5,86	4,45		
	Total	276	34,18	4,70	4,27		
Kendini Tanıma-Kendini Açma	Alt	8	12,88	5,99	2,57	22,518	0,000*
	Alt-Orta	27	17,63	4,08	3,52		
	Orta	177	21,17	2,98	4,23		
	Üst Orta	61	20,34	2,26	4,06		
	Üst	3	15,00	1,73	3,00		
	Total	276	20,33	3,52	4,06		
Empati	Alt	8	24,63	10,98	3,07	22,445	0,000*
	Alt-Orta	27	26,56	7,40	3,32		
	Orta	177	33,32	3,57	4,16		
	Üst Orta	61	34,05	3,27	4,25		
	Üst	3	33,33	3,51	4,16		
	Total	276	32,57	5,01	4,07		
Ben Dili	Alt	8	19,38	5,07	2,76	13,383	0,000*
	Alt-Orta	27	21,37	6,37	3,05		
	Orta	177	24,88	2,49	3,55		
	Üst Orta	61	25,31	2,70	3,61		
	Üst	3	22,67	3,06	3,23		
	Total	276	24,45	3,48	3,49		

* $p < 0,001$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının hepsi sosyo ekonomik düzeye göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre;

Egoyu geliştirici dil için; sosyo ekonomik düzeyi alt düzeyde olanların egoyu geliştirici dil düzeyi diğer grupların hepsinden anlamlı derecede daha düşüktür.

Etkin dinleme alt boyutu için; sosyo ekonomik düzeyi orta, üst orta ve üst olanların etkin dinleme düzeyi sosyo ekonomik düzeyi alt ve alt orta olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Kendini açma-kendini tanıma alt boyutu için; sosyo ekonomik düzeyi orta ve üst orta olanların kendini tanıma-kendini açma düzeyleri sosyo ekonomik düzeyi alt, alt orta ve üst olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak sosyo ekonomik düzeyi alt orta olanların kendini tanıma-kendini açma düzeyleri sosyo ekonomik düzeyi alt olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Empati alt boyutu için sosyo ekonomik düzeyi orta, üst orta ve üst olanların empati düzeyi sosyo ekonomik düzeyi alt ve alt orta olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili alt boyutu için sosyo ekonomik düzeyi orta ve üst orta olanların ben dili düzeyi sosyo ekonomik düzeyi alt ve alt orta olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.4. Futbol Antrenörlerin Sporcularıyla Olan İlişki Düzeyi

Çizelge 4.11. Futbol antrenörlerin sporcularıyla olan ilişkilerine yönelik hesaplanan istatistikler

	N	En düşük	En yüksek	Ortalama	S	$\bar{X}$
Yakınlık	276	11	20	17,59	1,81	4,39
Bağlılık	276	8	15	12,63	1,86	4,21
Tamamlayıcılık	276	7	20	17,21	2,44	4,30

11-20 aralığında değişen yakınlık alt boyutunun ortalaması 17,59, 8-15 aralığında değişen bağlılık alt boyutu ortalaması 12,63 olup 7-20 aralığında değişen tamamlayıcılık alt boyutu ortalaması 17,21 olarak hesaplanmıştır.

4.5. Futbol Antrenörlerinin Sporcularla Olan İlişkileriyle Demografik Özelliklerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde araştırmadan elde edilen demografik bilgiler ile antrenör-sporcu ilişkisi envanterinden çıkan sonuçlar karşılaştırılarak anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakılmıştır.

4.5.1. Yaşa göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.12, yaş gruplarına göre antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.12. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile yaş gruplarına yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	20-30	77	17,96	1,24	4,49	23,870	0,000*
	31-41	61	18,00	1,26	4,50		
	42-52	111	17,70	1,61	4,42		
	52 üstü	27	15,11	2,89	3,77		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	20-30	77	13,40	1,60	4,46	33,243	0,000*
	31-41	61	13,38	1,50	4,36		
	42-52	111	12,29	1,37	4,09		
	52 üstü	27	10,19	2,47	3,39		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	20-30	77	17,05	1,85	4,26	26,137	0,000*
	31-41	61	16,87	1,89	4,21		
	42-52	111	18,23	2,28	4,55		
	52 üstü	27	14,22	2,93	3,55		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; antrenör-sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutları yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Yakınlık alt boyutu için; 52 yaş üzeri olan kişilerin yakınlık düzeyi diğer yaş gruplarında bulunan kişilerin yakınlık düzeyinden anlamlı derecede daha düşüktür.

Bağlılık alt boyutu için; 20-30 ve 31-41 yaş grubu kişilerin bağlılık düzeyi 42-52 ve 52 üzeri yaş grubu olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 42-52 yaş grubu kişilerin bağlılık düzeyi 52 üzeri yaş grubu kişilerin bağlılık düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Tamamlayıcılık alt boyutu için 42-52 yaş grubu kişilerin tamamlayıcılık düzeyi diğer yaş grubunda bulunan kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 20-30 ve 31-41 yaş grubu kişilerin tamamlayıcılık düzeyi 52 üzeri yaş grubu kişilerin tamamlayıcılık düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5.2. Eğitim durumuna göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.13. Eğitim durumuna göre antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.13. Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri'nin her bir alt boyutu ile eğitim durumuna yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	İlkokul & Lise	50	15,36	2,15	3,84	20,787	0,000*
	Üniversite	177	17,77	1,54	4,44		
	Lisansüstü	49	18,02	1,25	4,50		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	İlkokul & Lise	50	10,67	2,06	3,55	17,091	0,000*
	Üniversite	177	12,69	1,55	4,23		
	Lisansüstü	49	13,47	1,39	4,39		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	İlkokul & Lise	50	14,14	2,95	3,53	23,611	0,000*
	Üniversite	177	17,79	2,08	4,44		
	Lisansüstü	49	17,08	1,75	4,27		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; antrenör sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutları eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Yakınlık alt boyutu için; eğitim düzeyi üniversite ve lisansüstü olanların yakınlık düzeyi eğitim düzeyi ilkokul veya lise olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Bağlılık alt boyutu için; lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin bağlılık düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kişilerin bağlılık düzeyi ilkokul veya lise mezunu kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir.

Tamamlayıcılık alt boyutu için; üniversite mezunu olanların tamamlayıcılık düzeyi diğer eğitim düzeyine sahip olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak lisansüstü mezunu kişilerin tamamlayıcılık düzeyi de ilkokul veya lise mezunlarından anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5.3. Lisans derecesine göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.14. lisans derecesine göre antrenör-sporcu ilişki envanterinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir (* $p < 0,05$).

Çizelge 4.14. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile lisans derecesine yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	Grassroots Gönüllü Lideri	26	16,81	3,12	4,20	1,792	0,131
	TFF Grassroots C	154	17,71	1,43	4,42		
	UEFA B Lisanslı	66	17,68	1,53	4,42		
	UEFA A Lisanslı	26	17,27	2,51	4,31		
	UEFA Pro Lisanslı	4	18,25	2,06	4,56		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağıllık	Grassroots Gönüllü Lideri	26	11,85	2,52	3,95	2,851	0,024 *
	TFF Grassroots C	154	12,65	1,81	4,21		
	UEFA B Lisanslı	66	12,97	1,65	4,32		
	UEFA A Lisanslı	26	12,23	1,63	4,07		
	UEFA Pro Lisanslı	4	14,25	1,50	4,75		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	Grassroots Gönüllü Lideri	26	16,85	3,04	4,21	2,829	0,025 *
	TFF Grassroots C	154	17,49	2,55	4,37		
	UEFA B Lisanslı	66	16,62	1,77	4,15		
	UEFA A Lisanslı	26	17,00	2,37	4,25		
	UEFA Pro Lisanslı	4	19,75	0,50	4,93		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; antrenör sporcu ilişkisi ölçeği bağıllık ve tamamlayıcılık alt boyutlarının lisans derecesine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülürken ($p < 0,05$) yakınlık alt boyutunun lisans derecesine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür. Anlamlı farklılık gösteren bağıllık ve tamamlayıcılık alt boyutları için farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit etmek amacıyla yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Bağıllık alt boyutu için TFF Grassroots C Lisanslı, UEFA B Lisanslı ve UEFA Pro Lisanslı kişilerin bağıllık düzeyi TFF Grasroot Gönüllü Lideri olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak UEFA Pro Lisanslı olanların bağıllık düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri ve UEFA A Lisanslı olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Tamamlayıcılık alt boyutu için; UEFA Pro lisanslı olanların tamamlayıcılık düzeyleri TFF Grassroots Gönüllü Lideri ile UEFA B ve A lisanslı olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak TFF Grassroots C Lisanslı olanların tamamlayıcılık düzeyleri UEFA B Lisanslı olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5.4. Çalışma süresine göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.15. çalışma süresine göre antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.15. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile çalışma süresine yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	1-5 yıl	117	17,97	1,11	4,49	11,593	0,000*
	6-11 Yıl	103	17,80	1,20	4,45		
	12-17 yıl	20	16,75	2,88	4,18		
	17 yıl ve üstü	36	16,22	3,17	4,05		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	1-5 yıl	117	12,70	1,44	4,23	15,924	0,000*
	6-11 Yıl	103	13,24	1,60	4,41		
	12-17 yıl	20	12,05	1,54	4,01		
	17 yıl ve üstü	36	11,00	2,73	3,66		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	1-5 yıl	117	18,60	1,84	4,65	31,019	0,000*
	6-11 Yıl	103	16,13	1,88	4,03		
	12-17 yıl	20	17,20	1,79	4,30		
	17 yıl ve üstü	36	15,81	3,41	3,95		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; antrenör sporcu ilişkileri ölçeği alt boyutları çalışma süresine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Yakınlık için 1-5 yıl ve 6-11 yıl süre ile çalışanların yakınlık düzeyi 12-17 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Bağlılık alt boyutu için; 1-5 yıl, 6-11 yıl ve 12-17 yıl süre ile çalışanların bağlılık düzeyi 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 7-11 yıl süre

ile çalışanların bağlılık düzeyleri 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Tamamlayıcılık alt boyutu için; 1-5 yıl süre ile çalışanların ortalaması diğer çalışma süresi gruplarından anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak 12-17 yıl süre ile çalışanların ortalaması 6-11 yıl ve 17 yıl ve üzeri süre ile çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5.5. Görev yapılan lige göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.16. görev yapılan lige göre antrenör-sporcu ilişkisi ölçeğinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.16. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile görev yapılan lige yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	Amatör Ligler	116	17,34	2,06	4,33	3,046	0,011*
	3. Lig	20	16,85	1,98	4,21		
	2. TFF 1. Lig	21	17,10	1,97	4,27		
	Süper Lig	13	18,23	1,36	4,55		
	Kadın Ligleri	8	18,38	1,06	4,59		
	Yaş Grupları	98	17,98	1,38	4,49		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	Amatör Ligler	116	11,73	1,87	3,91	12,273	0,000*
	3. Lig	20	12,95	1,54	4,31		
	2. TFF 1. Lig	21	12,71	1,65	4,23		
	Süper Lig	13	13,23	1,69	4,41		
	Kadın Ligleri	8	13,63	1,19	4,45		
	Yaş Grupları	98	13,46	1,53	4,48		
	Total	276	12,63	1,86	4,22		
Tamamlayıcılık	Amatör Ligler	116	18,00	3,02	4,50	5,436	0,000*
	3. Lig	20	16,10	1,77	4,02		
	2. TFF 1. Lig	21	15,90	1,95	3,97		
	Süper Lig	13	17,15	2,54	4,28		
	Kadın Ligleri	8	16,50	1,51	4,12		
	Yaş Grupları	98	16,85	1,47	4,21		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği alt boyutları görev yapılan lige göre anlamlı düzeyde farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Yakınlık alt boyutu için süper lig, kadın ligleri ve yaş gruplarında görev yapanların yakınlık düzeyi 3. Lig’de görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir. Ek olarak yaş gruplarında görev yapanların yakınlık düzeyi amatör ligler ile 2. Lig ve TFF 1. Lig’de görev yapanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Bağlılık alt boyutu için; amatör ligde görev yapanların bağlılık düzeyi diğer liglerde görev yapanlardan anlamlı derecede daha küçüktür.

4.5.6. Lisanslı futbol oynama durumuna göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.17. lisanslı futbol oynama durumuna göre Antrenör-sporcu ilişki ölçeğinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.17. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile lisanslı futbol oynama durumuna yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	t	p
Yakınlık	Evet	244	17,65	1,81	4,41	2,698	0,102
	Hayır	32	17,09	1,78	4,27		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	Evet	244	12,59	1,77	4,19	1,408	0,236
	Hayır	32	13,00	2,44	4,33		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	Evet	244	17,41	2,36	4,35	14,798	0,000*
	Hayır	32	15,69	2,53	3,92		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Bağımsız gruplardaki t testi sonuçlarına göre; antrenör sporcu ilişkileri ölçeği alt boyutlarından tamamlayıcılık alt boyutu lisanslı futbol oynama durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermekte olup ($p < 0,001$) yakınlık ve bağlılık alt boyutu lisanslı futbol oynama durumuna göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($p > 0,05$). Lisanslı futbol oynayanların tamamlayıcılık düzeyi lisanslı futbol oynamayanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.5.7. Sosyo-ekonomik düzeye göre antrenör-sporcu ilişkisinin incelenmesi

Çizelge 4.18, Sosyo-ekonomik düzeye göre Antrenör-sporcu ilişki ölçeğinin ortalama değerlerini ve bu ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizinin sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 4.18. Antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin her bir alt boyutu ile sosyo-ekonomik düzeye yönelik hesaplanan istatistikler

		N	Ortalama	S	$\bar{X}$	F	p
Yakınlık	Alt	8	15,38	3,16	3,84	12,386	0,000*
	Alt-Orta	27	15,85	2,89	3,96		
	Orta	177	17,81	1,38	4,35		
	Üst Orta	61	17,97	1,47	4,49		
	Üst	3	18,33	2,08	4,58		
	Total	276	17,59	1,81	4,39		
Bağlılık	Alt	8	10,50	2,83	3,50	25,107	0,000*
	Alt-Orta	27	10,30	2,45	3,43		
	Orta	177	12,71	1,44	4,23		
	Üst Orta	61	13,70	1,37	4,56		
	Üst	3	13,33	1,53	4,44		
	Total	276	12,63	1,86	4,21		
Tamamlayıcılık	Alt	8	15,50	3,38	3,87	9,461	0,000*
	Alt-Orta	27	14,96	3,80	3,74		
	Orta	177	17,68	2,12	4,42		
	Üst Orta	61	17,05	1,70	4,26		
	Üst	3	17,67	3,21	4,41		
	Total	276	17,21	2,44	4,30		

* $p < 0,05$

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre; antrenör sporcu ilişkileri ölçeği alt boyutları sosyo ekonomik düzeye göre anlamlı farklılık göstermektedir. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını tespit etmek için yapılan tukey testi sonuçlarına göre;

Yakınlık için orta, üst orta ve üst sosyo ekonomik düzeye sahip olanların yakınlık düzeyi alt ve alt orta gelir düzeyine sahip olanların sosyo ekonomik düzeye sahip olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Bağlılık alt boyutu için; orta, üst orta ve üst sosyo ekonomik düzeye sahip olanların bağlılık düzeyi alt ve alt orta gelir düzeyine sahip olanların bağlılık düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Tamamlayıcılık alt boyutu için gelir düzeyi orta ve üst orta olanların tamamlayıcılık alt boyutu sosyo ekonomik düzeyi alt orta olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

4.6. Futbol Antrenörlerinin Etkili İletişim Becerileri ve Antrenör-Sporcu İlişkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ve antrenör sporcu ilişkisi arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve pearson korelasyon katsayısı elde edilmiştir.

Çizelge 4.19. Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ve antrenör sporcu ilişkisi arasındaki ilişkiye yönelik hesaplanan istatistikler

		Yakınlık	Bağılılık	Tamamlayıcılık
Egoyu Geliştirici Dil	r	,677**	,570**	,543**
	p	,000	,000	,000
Etkin Dinleme	r	,732**	,669**	,641**
	p	,000	,000	,000
Kendini Tanıma-Kendini Açma	r	,564**	,299**	,652**
	p	,000	,000	,000
Empati	r	,624**	,738**	,366**
	p	,000	,000	,000
Ben Dili	r	,627**	,540**	,486**
	p	,000	,000	,000

Buna göre etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından egoyu geliştirici dil alt boyutunun antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği yakınlık alt boyutu ile %67,7 bağılılık ile %57 tamamlayıcılık ile %54,3 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkisi bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından etkin dinleme alt boyutunun antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği yakınlık alt boyutu ile %73,2 bağılılık ile %66,9 tamamlayıcılık ile %64,1 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkisi bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından kendini tanıma-kendini açma alt boyutunun antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği yakınlık alt boyutu ile %56,4 bağılılık ile %29,9 tamamlayıcılık ile %65,2 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkisi bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından empati alt boyutunun antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği yakınlık alt boyutu ile %62,4 bağılılık ile %73,8 tamamlayıcılık ile %36,6 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkisi bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarından ben dili alt boyutunun antrenör-sporcu ilişkileri ölçeği yakınlık alt boyutu ile %62,7 bağlılık ile %54 tamamlayıcılık ile %48,6 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı ilişkisi bulunmaktadır.

Etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisi üzerindeki etkisinin belirlenmesi amacıyla etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının bağımsız, antrenör sporcu ilişkileri ölçeği alt boyutlarının ise sırasıyla bağımlı değişken olarak alındığı regresyon 3 adet modeli kurulmuş ve test edilmiştir.

Çizelge 4.20. Etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisi üzerindeki etkisinin belirlenmesine yönelik hesaplanan istatistikler

Model		Standart olmayan Katsayılar		Standart Katsayılar	t	p
		Beta	Std. Hata	β		
Yakınlık F=81,659; p<0,001 R2=0,602	Sabit	6,30	0,57		11,095	0,000
	Egoyu Geliştirici Dil	0,10	0,04	0,18	2,754	0,006
	Etkin Dinleme	0,14	0,03	0,36	4,526	0,000
	Kendini Tanıma-Kendini Açma	0,06	0,03	0,11	2,158	0,032
	Empati	0,03	0,02	0,08	1,265	0,207
	Ben Dili	0,09	0,03	0,17	2,857	0,005
Bağılılık F=80,168; p<0,001 R2=0,598	Sabit	2,51	0,58		4,285	0,000
	Egoyu Geliştirici Dil	0,05	0,04	0,09	1,443	0,150
	Etkin Dinleme	0,12	0,03	0,29	3,702	0,000
	Kendini Tanıma-Kendini Açma	-0,11	0,03	-0,21	-4,002	0,000
	Empati	0,18	0,02	0,48	7,394	0,000
	Ben Dili	0,06	0,03	0,11	1,796	0,074
Tamamlayıcılık F=66,402; p<0,001 R2=0,552	Sabit	4,64	0,81		5,722	0,000
	Egoyu Geliştirici Dil	0,05	0,05	0,06	0,896	0,371
	Etkin Dinleme	0,29	0,04	0,56	6,644	0,000
	Kendini Tanıma-Kendini Açma	0,24	0,04	0,35	6,286	0,000
	Empati	-0,16	0,03	-0,33	-4,858	0,000
	Ben Dili	0,08	0,04	0,11	1,835	0,068

Antrenör sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutlarından yakınlık alt boyutunun bağımlı, etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının ise bağımsız değişken olarak alındığı birinci regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=81,659$; $p<0,001$). Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki değişimi açıklama oranı %60,2'dir ($R^2=0,602$). Modelde bulunan parametrelerin anlamlılık düzeyleri incelendiğinde; egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini tanıma-kendini açma ile ben dilinin yakınlık düzeyini anlamlı ve pozitif yönlü olarak etkilediği görülmüştür.

Antrenör sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutlarından bağlılık alt boyutunun bağımlı, etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının ise bağımsız değişken olarak alındığı ikinci regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=80,168$; $p<0,001$). Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki değişimi açıklama oranı %59,8'dir ($R^2=0,598$). Modelde bulunan parametrelerin anlamlılık düzeyleri incelendiğinde; etkin dinleme ve empati düzeyinin bağlılık düzeyini pozitif yönlü etkilediği görülürken, kendini tanıma-kendini açma düzeyinin ise negative olarak etkilediği görülmüştür.

Antrenör sporcu ilişkisi ölçeği alt boyutlarından tamamlayıcılık alt boyutunun bağımlı, etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının ise bağımsız değişken olarak alındığı üçüncü regresyon modeli anlamlı bulunmuştur ($F=66,402$; $p<0,001$). Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki değişimi açıklama oranı %55,2'dir ($R^2=0,552$). Modelde bulunan parametrelerin anlamlılık düzeyleri incelendiğinde; etkin dinleme ve kendini açma alt boyutlarının tamamlayıcılık düzeyini pozitif yönlü etkilediği görülürken, empati düzeyinin ise negatif olarak etkilediği görülmüştür.

5. TARTIŞMA

Demografik bilgilere yönelik bulgular

Katılımcıların yaş değişkenine yönelik yapılan analizlerde (Çizelge 4.1.) toplam 276 antrenörden en çok katılımın %40,2 ile (n=111) 42-52 yaş aralığında olan antrenörler olduğu görülmektedir. Araştırmaya en çok katılımın bu yaş aralığında olmasının nedeni Türkiye’deki bütün futbol antrenörlerinin yaş ortalamasının 42-52 yaş aralığında olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Kabadayı (2010) antrenörler üzerine yaptığı çalışmada katılımcıların yoğunlukla 40-50 yaş arasında antrenörlük mesleğini yaptıklarını söylemiştir. Bu çalışmadan çıkan yaş dağılımı sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılan toplam 276 antrenörün büyük çoğunluğunu %62,1 (n=177) ile üniversite mezunu katılımcılar oluşturmuştur (Çizelge 4.1.). En düşük katılım ise %3,3 (n=9) ile ilköğretim mezunu antrenör olmuştur. Araştırma pandemi koşulları nedeniyle internet aracılığıyla yapılmıştır. İlköğretim mezunlarının az katılımı okur-yazarlık seviyeleriyle veya telefon, bilgisayar, tablet vb. kullanımının diğer antrenörlere göre düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Türkiye Futbol Federasyonu’nun Teknik Adamların Sınıflandırılması Talimatı’nda 2021 yılında yaptığı değişiklikle UEFA B lisansı alabilmek maddi açıdan oldukça güç hale getirilmiştir. Araştırmaya en çok katılımın TFF Grassroots C Lisanslı antrenörler tarafından %55,8 (n=154) ile yapıldığı görülmüştür (Çizelge 4.1.). Araştırmaya en çok katılan antrenörlerin C Lisanslı olmasının nedeni; Türkiye’de tüm futbol antrenörlerinin içinde C seviyesinde antrenörlerin fazlasıyla mevcut olması ya da antrenörlerin sporculuk geçmişiyle ya da spor akademilerinden mezun olarak bir şekilde C lisansı hakedip devamında UEFA B lisansı alabilmek için gerekli mali ya da puan kriterlerini sağlayamadığından bu kategorideki bir yığılmadan kaynaklı olabilir.

Araştırmaya katılan toplam 276 antrenörden 117’si (%42,4) mesleğinin henüz beşinci yılını tamamlamamış antrenörlerden ve 103’ü (%37,3) 6-11 yıl süreyle görev yapan antrenörlerden oluşmaktadır (Çizelge 4.1.). Araştırmaya katılan antrenörlerden yaş dağılımına göre en çok çıkan yaş kategorisi olan 42-52 yaş %40,2 (n=111) bulgusundan yola çıkarak, bireyler geç de olsa futbol antrenörlüğü icra etmeyi tercih ettiği söylenebilir.

Araştırmaya katılan toplam 276 antrenörden 116 (%42,0) kadarı amatör liglerde görev almaktadır (Çizelge 4.2.). Türkiye’de bütün liglerdeki takım sayısı göz önüne alındığında amatör takımların sayısı profesyonel takımlardan oldukça fazladır. 2021-2022 futbol sezonunda Spor Toto Süper Lig, Spor Toto 1. Lig, TFF 2. Lig ve TFF 3. Lig’de mücadele eden toplam sadece 133 profesyonel takım bulunmaktadır. Tek bir profesyonel takım çalıştırdığı antrenör bakımından tek bir amatör takımdan sayıca fazla olma durumu muhtemel olmasına karşın Bölgesel Amatör Ligler’de (BAL) ise profesyonel olarak yarışılmasına bazı futbolcu maaşlarının profesyonel oyunculardan fazla olmasına rağmen hala amatör statüdedir. Bu çalışmada BAL ligi amatör ligler kategorisine dahil edilmiştir.

Araştırmaya katılan ve lisanslı olarak geçmişte futbol oynayan antrenörlerin sayısı 244’tür (%88,4). Bu bağlamda antrenörlerin çok küçük bir azınlığının geçmişte amatör ya da profesyonel müsabakalara girmeden antrenörlük yaptığı söylenebilir.

Altında beş farklı seçenek sunulan “Kendinizi konumlandığınız sosyo-ekonomik düzey” değişkenine (Çizelge 4.2.) katılımcıların sadece 3 (%1,1) tanesi “üst” seçeneğini işaretlemiştir. Araştırmaya katılan antrenörlerin büyük çoğunluğunu oluşturan 177 (64,1) tanesi ise “orta” seçeneğini işaretlemiştir (Çizelge 4.2.). Bu neticeden yola çıkarak farklı liglerde görev alan antrenörlerin sosyal olanak ve gelir dağılımındaki dengede mağdur olduğu söylenebilir.

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim düzeylerine yönelik tartışma

Beş farklı alt boyutu barındıran etkili iletişim becerileri ölçeğinin uygulandığı çalışmadan çıkan sonuçlara göre; (Çizelge 4.3.) antrenörlerin en yüksek puan aldığı alt boyut $X=4,27$ ile etkin dinleme alt boyutudur. Bu bağlamda antrenörlerin iletişim sürecinde en iyi oldukları bölüm olarak karşı tarafın mesajının anlaşılması için gerekli dikkat ve motivasyonu dinleme anında taşıdığı söylenebilir. Literatürde yer alan Abakay (2010) tarafından yapılan çalışmada futbol branşında yarışan sporcuların antrenörleriyle olan iletişim düzeylerinin yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Empati alt boyutu ise $X=4,07$ ile en yüksek ikinci iletişim becerisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle antrenörlerin dinleme ve anlama becerilerinin diğer becerilerine göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılabilir. Antrenörlerin, sporcunun iç

dünyasından hareket ederek sporcuyu anlamaya ve anlaşılan duygu, düşünce ve beklentilerinin kendisine aktarılmasına başarılı olduğu söylenebilir.

Araştırmadan çıkan sonuçlara göre antrenörlerin üçüncü olarak en yüksek düzeyli iletişim becerisi kendini tanıma-kendini açma $X=4,06$ becerisidir. Buna göre antrenörlerin, iletişim sürecini kurarken kendi iradeleriyle kendilerini karşı tarafa açması ve kendisine ilişkin farkındalığa düşünce ve duygularıyla yeterli düzeyde ilişki kurmada iyi seviyede olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan antrenörlerin en düşük iletişim becerilerinden biri olan egoyu geliştirici dil becerisinin ortalaması $X=3,97$ 'dir. Buna göre antrenörler, sporcularla olan iletişimlerinde sporcularının benliklerinin olumsuz yönde etkileyecek ifadelerden kaçınılmalıdır. Antrenörler hem sözlü iletişimde hem de sözsüz iletişimde beden dilini kullanırken sporcunun benliğini etkileyecek potansiyeli olan kelime ve hareketleri kullanmamalıdır.

Futbol antrenörlerinin en düşük iletişim becerisi olarak karşımıza çıkan $X=3,49$ ben dili becerisi ise geliştirilmesi gereken iletişim becerilerinin başında gelmektedir. Ben dili ile iletişim her zaman daha sağlıklı ve daha anlaşılırdır. İyi bir antrenör-sporcu ilişkisi için antrenörlerin sporcularıyla olan iletişimlerinde ben dilini daha aktif ve doğru bir şekilde kullanmaları gerekmektedir

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri düzeylerinin yaşa göre karşılaştırılması (Çizelge 4.4.) için yapılan analizlerde anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. 52 yaş ve üzeri grup için; egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini tanıma-kendini açma, empati ve ben dili alt boyutları diğer yaş gruplarından anlamlı derecede daha küçük bulunmuştur. Buna göre antrenörlerin iletişim düzeyleri ile yaşları arasında negatif yönlü bir ilişkiden söz edilebilir. Antrenörlerin yaşları yükseldikçe iletişim becerilerinin azaldığı ve anlama, dinleme ile konuşma yetilerinin kendilerinden genç antrenörlere göre daha zayıf olduğunu görülmektedir.

Buğdaycı (2018) yaptığı araştırmada farklı branşlardan antrenörlerin 35 yaş üstü grupların iletişim becerilerinin, 35 yaş altı gruplardan daha yüksek olduğunu belirtmiş ve yaş arttıkça bireylerin bilgi, görgü, ve deneyimlerine bağlamıştır. Bu çalışmada ise farklı bir sonuca ulaşılmıştır buna göre; futbol antrenörlerinin yaşları büyüdükçe iletişim becerilerini

kullanabilme kapasitelerinin daraldığını söyleyebiliriz. Bu bağlamda bu iki çalışma farklı sonuçlar göstermektedir.

Kendini tanıma-kendini açma alt boyutuna yönelik yapılan istatistik sonuçlarına göre 42-52 yaş aralığında bulunan futbol antrenörlerinin diğer bütün yaş kategorilerinden çıkan sonuçlara göre anlamlı derecede daha yüksektir. 42-52 yaş aralığındaki antrenörlerin kendi iradeleriyle kendi fikirlerini sunmada ve kendisine olan farkındalığa ilişkin seviyelerinin diğer antrenörlerden yüksek olduğu söylenebilir. Bu sonuçlarının yanında yine kendini tanıma-kendini açma alt boyutunda 20-41 yaş aralığındaki antrenörlerin tümü 52 yaş ve üstü antrenörlerden anlamlı derecede daha yüksek ortalamaya sahiptirler.

Görür (2001) iletişim becerileri algısına yönelik yaptığı çalışmada 46 yaş ve üstü katılımcıların kendinden küçük yaş gruplarına göre daha iyi bir iletişim becerisine sahip olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada ise farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

Antrenörlerin empati düzeylerine yönelik hesaplanan istatistiklerden çıkan sonuçlara göre 20-30 yaş aralığındaki antrenörlerin empati düzeyleri ($X=4,24$) ile 31-41 yaş aralığındaki antrenörlerin empati düzeyleri ($X=4,36$) 42-52 yaş aralığındaki antrenörlerin empati düzeylerinden ($X=4,03$) ve üzeri antrenörlerin empati düzeyinden anlamlı derecede daha yüksektir.

Ben dili iletişim becerisine yönelik hesaplanan istatistiklere göre 52 yaş ve üstü futbol antrenörlerinin diğer bütün yaş kategorilerine göre anlamlı derecede daha düşük düzeyde ortalamasının olduğu görülmektedir. Bu bağlamda 52 yaşına henüz ulaşmamış futbol antrenörleri iletişim kurarken sen dili yerine ben dilini kullandıklarından söz edilebilir.

Eğitim durumuna göre yapılan analizlere bakıldığında etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutlarının tamamı anlamlı farklılıklar göstermiştir. Futbol antrenörlerinin eğitim düzeyleri arttıkça iletişim becerilerinin arttığı görülmektedir. Bu sonuçlar neticesinde futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile eğitim kademeleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu söylenebilir. Bayrak ve Nacar (2015) yaptıkları araştırmada farklı branşlardan antrenörlerin en son mezun olunan eğitim kademesi arttıkça iletişim becerilerinin de aynı şekilde doğrusal bir çizgi ile ilerlediğini ortaya koymuşlardır. Bu çalışma araştırmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde (Çizelge 4.5) antrenörlerin eğitim durumlarına göre iletişim becerileri düzeylerinin anlamlı bir değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir. Egoyu geliştirici dil alt boyutunda lisansüstü mezunları ile üniversite mezunları kendi aralarında anlamlı bir değişiklik göstermezken ilkökul veya lise mezunu antrenörlere göre daha yüksek puan almışlardır. Buradan hareketle lisans ve üstü mezuniyet derecesi olan antrenörlerin etkileşimde bulunulan sporcunun benliğini olumlu yönde etkileyecek bir tarzda iletişim kurdukları söylenebilir.

Antrenörlerde olduğu gibi sporcularda da eğitim kademesi ve iletişim seviyesi arasında pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir. Savcı ve Abakay (2017) sporcu perspektifinden yaptığı çalışmada öğrenim seviyesi yüksek sporcuların algıladıkları antrenör iletişim becerilerini yüksek bulunmuştur. Bu noktada her iki çalışma birbirini desteklemektedir.

Antrenör adaylarının iletişim becerileri üzerine çalışma yapan Mutlu vd. (2018) antrenör adaylarının iletişim becerilerinde eğitim durumu lise olan antrenör adaylarının lisans mezunu olan antrenör adaylarına göre daha yüksek bir puan aldığını belirtmiştir. Bu çalışmada ise bu durumun tersi bir sonuca ulaşılmıştır. Gerçek (2017) yaptığı çalışmada ise futbolcuların antrenörleriyle olan iletişimlerinde eğitim durumu arasında anlamlı bir farkın olmadığını bulmuştur. Bu çalışmada ise antrenörlerin futbolcularla olan iletişiminde tam tersine bir sonuç ortaya çıkmıştır.

Bütün alt boyutlar genelinde lisans ($X=4,05$) ve lisansüstü ($X=4,1$) mezuniyet derecesine sahip antrenörlerin iletişim becerileri kendi aralarında anlamlı bir farklılık göstermezken ($*p>0,05$) ilkökul veya lise ($X=3,20$) mezuniyet derecesine sahip antrenörlerin daha düşük puana sahip olduğunu görmekteyiz. Eğitimlerine lise hayatından sonra devam eden antrenörlerin iletişim seviyelerinin de yüksek olması gerek girdikleri entelektüel ortamlardan gerekse okur-yazarlık seviyelerinin daha yüksek olmasının sonucu olabilir

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri düzeylerinin lisans derecesine göre karşılaştırılması için yapılan analizlerde (Çizelge 4.6.) UEFA Pro ($X=4,39$) lisanslı antrenörlerin lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur. Egoyu geliştirici dil ve ben dili alt boyutunda UEFA Pro lisanslı antrenörlerin puanı diğer antrenörlere göre anlamlı derecede daha yüksektir. Buna göre UEFA Pro lisanslı antrenörlerin dinleyen üzerindeki etkilerinin diğer antrenörlere göre daha iyi bir düzeyde olduğu söylenebilir. Buğdaycı (2018)

yaptığı çalışmada antrenörlük kademesi daha yüksek olan bireylerin, antrenörlük kademesi daha düşük olan bireylerden iletişim becerileri konusunda daha yüksek puan aldıklarını belirtmiştir. Bu çalışma, araştırmamızla paralellik göstermektedir.

Futbol antrenörlerinin lisans dereceleri yükseldikçe yarıştıkları seviye de aynı oranda yükseliyor olabilir. Zorluk derecesi daha yüksek olan üst liglerde antrenörlerin sporculara verdiği teknik ve taktik bilgiler alt liglere göre daha komplike bir yapıdadır. Daha yüksek lisans derecesine sahip antrenörlerin bu bilgileri etkili bir şekilde aktarabilmesi adına iyi bir iletişim seviyesine sahip olması gerekmektedir.

TFF Grassroots C (X=4,05) lisanslı antrenörler etkin dinleme ve kendini tanıma-kendini açma alt boyutlarında UEFA Pro lisanslı antrenörler hariç diğer antrenörlere göre anlamlı derecede daha yüksek puanlar almıştır. İletişim sürecinde daha girişgen oldukları ve iletişim sürecinde karşı tarafı dinlerken anlamaları diğer antrenörlere göre daha üst düzeydedir.

UEFA Pro lisans türüne sahip antrenörler ben dili ve egoyu geliştirici dil becerilerinde diğer antrenörlere göre daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Profesyonel liglerde yarışan Pro lisansa sahip antrenörlerin iletişim süreçlerinde sporcuların benliklerini pozitif anlamda etkileyecek bir dil kullanmaları ve karşı tarafı incitmeyecek bir dil kullandıkları söylenebilir.

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri düzeylerinin çalışma süresine göre karşılaştırılması için yapılan analizlerde (Çizelge 4.7.) etkin dinleme ve empati alt boyutlarında; 1-5 yıl ile görev yapan futbol antrenörlerinin diğer antrenörlere göre daha iyi puanlar aldığı görülmektedir. Buna göre mesleğe yeni başlamış antrenörlerin karşı tarafın duygu, düşüncelerini kendilerine aktarmasında ve dinlenen kişinin önemsendiği duygusunun karşı tarafa yansıtılabilmesinde diğer antrenörlerden olumlu bir şekilde daha yüksek düzeydedirler (Buluş vd. 2017; Cüceloğlu, 2015).

Literatür incelendiğinde Aksungur (2018) yaptığı çalışmasında 1-5 yıl arası mesleki kıdemle çalışan öğretmenlerin 11-15 yıl olan öğretmenlerin iletişim becerileri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunduğunu saptamış, mesleki kıdem düştükçe iletişim becerileri düzeyinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışma ile benzer sonuçlar taşımaktadır.

Futbol antrenörlerinin çalışma sürelerinin artmasıyla mesleki bilgi ve deneyimde artmaktadır. Literatürde yer alan bazı çalışmalar, mesleki kıdemin etkili iletişim becerileriyle ilgili olarak farklılaşmadığını tespit ederken (Adıgüzel, 2020) bazı çalışmalar ise (Abakay, 2010; Çelik, 2019) antrenörlerin aynı sporcu grubuyla çalışmaya devam ettikleri sürece iletişim seviyelerinin de arttığını ortaya koymuştur.

Futbol antrenörü olarak 1-5 yıl süreyle görev yapan antrenörlerin diğer adaylar arasında en yüksek puana ($X=4,09$) sahip olduğu görülmektedir. Antrenörlük mesleğine yeni başlamanın verdiği motivasyon ve optimist duygu durumu antrenörlerin iletişim becerilerini pozitif yönde etkiliyor olabilir.

Araştırmaya katılan antrenörler farklı liglerde görev almaktadır. Çalışılan lige göre yapılan analizlerde (Çizelge 4.8.) empati alt boyutu için amatör liglerde görev yapan antrenörlerin düzeyi diğer tüm liglerde görev yapan antrenörlerden anlamlı derecede daha düşüktür. Bu sonuçlar neticesinde amatör liglerde görev alan antrenörlerin sporcularıyla duygudaş bir tavır sergilemediği sonucu çıkarılabilir. Bunun nedeni ise amatör liglerde çalışan antrenörlerin büyük bir çoğunluğunun ekonomik düzeyi ile alakalı olabilir. Amatör liglerde çalışan çoğu antrenörün bir iş sözleşmesi veya iş kontratı olmadığından dolayı iletişim süreçlerinde sıkıntı yaşamaktadırlar.

Özbay (2012) antrenörlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi ile ilgili yaptığı çalışmada antrenörlerin antrenörlük kademesi ile iletişim becerileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığını aktarmıştır. Bu araştırma ile tezatlık göstermektedir. Nitekim bu araştırma sadece futbol antrenörleri üzerine uygulanmıştır.

Bu çalışmadan çıkan sonuçlara göre yaş gruplarında görev alan antrenörlerin iletişim süreçlerini diğer antrenörlerden farklı tutmak gereklidir. Etkileşime geçilen insan grubu diğer antrenörlerin etkileşimde olduğu grupla aynı olmamakla beraber henüz zihinsel ve fiziksel gelişimini tamamlamamış bireylerden oluşmaktadır. Çalışmadan çıkan sonuçlara göre yaş gruplarında görev alan antrenörler ($X=4,14$) egoyu geliştirici dil yetisinde 3. Lig'de ($X=3,84$) görev alan antrenörden anlamlı derecede daha yüksektir. Sporunun spor kültürünü her anlamıyla temellerini oluşturabilmesi adına antrenörü onun bilgi kaynaklarından bir tanesidir. Sosyal, benlik, güven duygusunu geliştirmeye pozitif etkisi

olan egoyu geliştirici dil olgusunun kullanımı sporcuların gelecekteki durumlarının lehine bir olaydır.

Etkin dinleme alt boyutu için ise 3. Lig’de görev alan antrenörlerin iletişim seviyeleri yüksek bulunsa da ($X=4,13$) yaş gruplarında görev alan antrenörlerden anlamlı derecede daha düşük ($X=4,43$) bulunmuştur.

Araştırmaya katılan antrenörlerin çoğu geçmişte ($N=244$) amatör ya da profesyonel olarak futbol oynamıştır (Çizelge 4.10.). Kendini tanıma-kendini açma alt boyutu için geçmişte lisanslı olarak futbol oynayan antrenörlerin ($X=4,10$) seviyeleri oynamayanlardan ($X=3,80$) anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır. Bu durum çocukluk ve gençlik dönemlerinde spor yapan bireylerin ileride daha özgüvenli ve farkındalık seviyesinin diğerlerine göre yüksek düzeyde olmasından kaynaklanabilir. Diğer bütün olgular için ise futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri geçmişte lisanslı olarak futbol oynama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Futbol antrenörlerinin kendilerini konumlandıkları sosyo-ekonomik statülere göre yapılan analizlerde (Çizelge 4.9.) ise eğitim durumuna benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Araştırmadan çıkan sonuçlara göre tüm alt boyutlarda sosyo-ekonomik statü yükseldikçe puanların arttığı görülmektedir. Tuna (2012) yaptığı çalışmada sosyo-ekonomik statü kavramını iletişimi engelleyen faktörler arasında göstermiştir ve bu çalışmayı destekler niteliktedir. Erdoğan, Zekioğlu ve Dorak (2014) yaptıkları çalışmada sosyo-ekonomik düzeyin sporcular açısından performans etkileyici bir parametre olduğunu söylemişlerdir. Antrenörlerin iyi bir performans gösterebilmesi iyi bir iletişim sürecinden sonra gerçekleşmektedir. Sosyo-ekonomik düzey ne kadar yukardaysa kurulan iletişimden alınan verim de bir o kadar artmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyi alt ve alt orta olarak seçen antrenörlerin diğer antrenörlere göre anlamlı şekilde daha düşük puanlar aldığı görülmektedir.

Futbol antrenörlerinin antrenör-sporcu ilişkisi düzeylerine yönelik bulgular

Araştırma ölçeklerinden diğeri olan ‘‘Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri’’ ile Jowett ve Poczwardowski (2007)’nin 3C modelinin yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık unsurları antrenörlerin perspektifinden incelenmiştir. Madde ortalama puanları incelendiğinde ise;

yakınlık $X=4,39$ tamamlayıcılık $X=4,30$ bağıllık ise $X=4,21$ olarak hesaplanmış ve futbol antrenörlerinin sporcularıyla olan ilişki seviyesi yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 4.11). Bağıllık seviyesinin diğer iki alt boyuta göre düşük olması antrenörlerin mevcutta çalıştığı oyuncu grubundan memnun olmaması olarak yorumlanabilir.

Türkiye evreninde yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde ise Tolunay ve Akyel (2019) branşları futbol olan sporcular üzerine yaptıkları çalışmada, antrenör-sporcu ilişki seviyesini olumlu olarak tespit etmiş ve antrenör-sporcu arasında kurulan olumlu ilişkiler, sporcunun konsantrasyon, disiplin ve performansını arttırmada önemli olabileceğini söylemişlerdir. Buna göre olumlu iletişim süreçlerinin ve olumlu ilişkilerin kurulduğu ortamda gerçekleşen olumlu antrenör-sporcu ilişkisi, sporcuların motivasyonunu ve beceri gelişimlerini istenilen düzeye getirmekte yardımcı olmaktadır (Altıntaş, vd. 2012). İlişki ne kadar kaliteli olursa sportif performansında o derece yüksek seviye de olacağı belirtilmektedir (Adie ve Jowett, 2010).

Literatürde bu konuyla ilgili çalışmaların büyük bir çoğunluğunu sporcu perspektifinden değerlendiren çalışmalar bulunmaktadır. Bülbül (2019), Güllü (2018) yaptıkları çalışmalarda sporcu perspektifinden antrenör-sporcu ilişkisini değerlendirmiş ve araştırmamızla benzer sonuçları bulmuştur. Sporcu performansları ve antrenör iletişimi üzerine çalışma yapan Sümer (2019) duygusal bir yakınlık olarak karşımıza çıkan antrenör-sporcu arasındaki olgunun çalışma süresine göre azaldığını bu bağlamda sporcunun performansının düştüğü sonucuna ulaşmıştır.

Literatürde antrenör veya sporcuların yaş değişkenine ve antrenör-sporcu ilişkisine yönelik ilişkilerin bulunduğu birçok çalışma mevcuttur. Bülbül (2019) yaptığı çalışmada sporcuların yaş yönünden anlamlı bir farklılık bulamadığını belirtmiştir. Yine sporcu penceresinden yapılan bir başka çalışmada Yücel (2010) sporcuların, yaş değişkeni ile antrenörleriyle olan ilişkilerinde anlamlı bir farklılık olmadığını söylemiştir. Literatürde sporcular üzerine yapılan diğer çalışmalarda da (Seleağzı ve Çepikkurt, 2014; Çoban, 2019) sporcuların antrenörleriyle olan ilişkilerinde yaş değişkeni için anlamlı bir fark olmadığını tespit etmişlerdir.

Antrenörlerin gözünden yapılan bu çalışmada yakınlık bağıllık ve tamamlayıcılık alt boyutlarının hepsinde 52 yaş ve üstü antrenörler için negatif olarak anlamlı farklılıklar

bulunmuştur (Çizelge 4.12). 52 yaş ve üstü antrenörlerin kendilerinden daha genç olan antrenörlere göre daha düşük puan almalarının nedeni mesleklerine duyulan heyecanın yaş haddiyle birlikte azalma göstermesinden dolayı olabilir.

Kolayış ve Çelik (2018) yaptıkları çalışmada yaş ile antrenör-sporcu ilişkisi arasında negatif yönlü bir ilişki tespit etmişlerdir. Çalışmamızda ise futbol antrenörlerinin yaşlarına göre antrenör-sporcu ilişkilerinde anlamlı derecede farklılıklar bulunmuştur. Yakınlık alt boyutu için 52 yaş ve üzeri kişilerin düzeyi diğer antrenörlerden anlamlı derecede daha düşüktür. Bağlılık alt boyutu için 20-30 ve 31-41 yaş grubu kişilerin bağlılık düzeyleri 42-52 ve 52 üzeri kişilerden anlamlı derecede daha yüksektir. Futbol antrenörlüğü profesyonel ve amatör anlamda diğer mesleklerle göre daha geç yaşta başlanan bir meslektir. 20-30 yaş arasındaki antrenörlerin sporcularıyla olan ilişkiye duydukları istegin yüksek çıkmasının nedeni mesleğe henüz yeni başlamalarından kaynaklı olabilir.

Çalışmamıza paralel olarak literatürde yer alan sonuçlar da mevcuttur. Abakay ve Kuru (2013) futbol oynayan sporcuların yaşları arttıkça antrenörle olan iletişim ve ilişki düzeylerinin arttığını ortaya koymuştur. Yılmaz (2008) yaptığı çalışmada sporcu ilişki düzeyinin, 5 yıl süreyle çalışanların 3 yıl süreyle çalışanlara göre daha düşük olduğunu söylemiştir. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Eğitim durumu değişkenine ile antrenör-sporcu ilişkisini ele aldığımız analizlerden (Çizelge 4.13) çıkan sonuçlara göre eğitimlerine lisans ve lisansüstü kademelerinde devam eden antrenörler diğer antrenörlere göre daha yüksek puanlar elde etmişlerdir. Antrenörlerin eğitimlerine devam etme isteği sporcularıyla olan iyi ilişkilerinde fayda sağlayan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Lisans ($X=4,37$) ve lisansüstü ($X=4,38$) eğitimlerini tamamlamış antrenörlerin sporcularıyla olan ilişkilerinde anlamlı bir farklılık bulunmazken eğitimini ilkökul ve lise ($X=3,64$) kademesinde sonlandırmış antrenörlerin diğerlerini göre daha düşük puan elde ettikleri gözlemlenmiştir.

Literatür temelli yapılan diğer çalışmalara baktığımızda ise Çoban (2019) ve Yücel (2010) sporcu gözünden antrenör-sporcu ilişkilerinin incelendiği araştırmalarında sporcuların eğitim durumunun antrenörleriyle olan ilişkilerinde anlamlı bir fark yaratmadığını tespit

etmişlerdir. Araştırmamızla aynı doğrultuda sonuçlar bulan diğer çalışmalara baktığımızda ise Abakay ve Kuru (2013) futbol antrenör ve sporcuları üzerine yaptığı çalışmasında eğitim düzeyi ile antrenör-sporcu ilişkisi düzeyi arasında anlamlı derecede farklılık bulmuştur. Araştırmamızdan elde ettiğimiz bulgular bu çalışmada çıkan sonuçlar ile benzerlik göstermektedir. Buna göre antrenörlerin eğitim düzeyi arttıkça antrenör-sporcu ilişki düzeyi de artmaktadır.

Futbol antrenörlerinin sahip oldukları lisans derecesine göre yapılan analizlerde (Çizelge 4.14.) bağlılık alt boyutu için TFF Grassroots C lisanslı, UEFA B lisanslı ve UEFA Pro lisanslı kişilerin sporcularına bağlılık düzeyi TFF Grassroots Gönüllü Lideri lisanslı antrenörlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Bu durum antrenörlerin, antrenörlük mesleğini TFF Grassroots Gönüllü Lideri lisanslı antrenörlerden daha uzun süredir yapmalarıyla ilişkilendirilebilir. Analizler neticesinde yakınlık alt boyutunda ve lisans türleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Tamamlayıcılık alt boyutunda ise UEFA Pro (X=4,93) lisans sahibi antrenörlerin düzeyi UEFA B (X=4,15) ve UEFA A (X=25) lisans türüne sahip antrenörlerden pozitif anlamda farklılık bulunmuştur. UEFA Pro lisans türüne sahip antrenörlerin disiplin, uyum ve karşı tarafa anlamada diğer antrenörlerden daha yüksek puan etmesinin nedeni olarak farklı oyuncu gruplarıyla çalışma ve tecrübeleriyle ilişkilendirilebilir.

Elde edilen bulgulara göre antrenörlerin çalışma süresine göre ölçeğin alt boyutları anlamlı derecede farklılıklar göstermektedir. Yakınlık, bağlılık ve tamamlayıcılık alt boyutlarında 1-5 yıl süre ile görev yapan antrenörlerin ilişki düzeyleri diğer antrenörlere göre daha yüksek düzeydedir (Çizelge 4.15.). Bu durum antrenörlük mesleğine yeni başlamış antrenörlerin heyecanı ile ilişkili olabilir. Bülbül (2019) yaptığı çalışmasında 0-6 yıl süreyle sporculuk yapan bireylerin antrenörleriyle olan ilişkilerinin daha iyi olduğunu dile getirmiş diğer bir ifadeyle sporculuk süresi 0-6 yıl olan sporcuların, 7-11 yıl ve 12 ve üzeri yıl olan sporculara göre genel olarak antrenörleriyle daha olumlu ilişkiler içerisinde oldukları ifade etmiştir. Bu çalışma araştırmamızla paralellik göstermektedir. Seleagzi ve Çepikkurt (2014) sporcuların antrenörleriyle birlikte çalışma süreleri ile antrenör-sporcu ilişkisi ölçeğinin alt boyutlarından bağlılık olgusu arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur.

Antrenörlerin veya sporcuların birlikte çalışma sürelerinin antrenör-sporcu ilişkisine bir etkisinin olup olmadığını çalışmasına dahil eden diğer araştırmalar incelendiğinde ise Çoban

(2019), Yücel (2010), Tolukan ve Akyel (2019) ve Gönen'in (2019) yaptıkları çalışmalar araştırmamız ile tezatlık göstermektedir.

Altı farklı lig kategorisi seçilen bu çalışmada antrenör-sporcu ilişkileri anlamlı derecede farklılıklar göstermektedir (Çizelge 4.16.). Yakınlık alt boyutu için Süper Lig, Kadın Ligleri, ve Yaş Grupları'nda görev alan antrenörlerin ortalamaları 3. Lig'de görev yapan antrenörlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Araştırmaya en çok katılım amatör lig antrenörleri tarafından gerçekleştirilmiştir (N=116). Yine yakınlık alt boyutu için yaş gruplarında (X=4,49) görev yapanların düzeyi amatör ligler (X=4,33), 2. ve TFF 1. Lig'de (X=4,27) görev yapan antrenörlerden anlamlı derecede daha yüksektir. Yaş gruplarında çalışılan grubun genç olması, duygularını gizleme konusunda yetişkinler kadar başarılı olamaması ve altyapı eğitimi boyunca bir mentöre duyulan ihtiyaçla ilişkilendirilebilir.

Bağlılık alt boyutunda amatör liglerde görev alan antrenörlerin bağlılık düzeyi diğer bütün liglerde görev alan antrenörlerden anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. Fırat (2020) çalışmasında bağlılık olgusunu: sadakat, iletişim, ortak amaç ile hedef, paylaşım, antrenörün donanımı ve bilgi aktarımı ile ilişkilendirmiştir. Gerek amatör liglerdeki hedefin küçüklüğü gerekse görev alan antrenörlerin bilgi donanımı diğerlerine göre daha sınırlı olmasından kaynaklı olabilir.

Antrenörlerin geçmiş dönemlerde lisanslı olarak futbol oynama durumlarına göre elde edilen bulgulara (Çizelge 4.17.) yakınlık ve bağlılık alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamaktadır. Geçmiş dönemlerde amatör ya da profesyonel anlamda futbol oynayan antrenörlerin tamamlayıcı alt boyutuna ilişkin elde ettikleri puan (X=4,35) kendilerinin lehine olduğu sonucunu çıkarmıştır. Geçmiş dönemde futbol oynamayan antrenörlere (X=3,92) göre yüksek puan almalarının nedeni olarak sporcu ruhundan anlamaları ve kendileri de bir dönemler futbol ile uğraştıkları için sporcularına arkadaşça yaklaşımlarından dolayı olabilir.

Araştırmanın sosyo-ekonomik düzeye göre antrenör-sporcu ilişkisini belirleyen kısmında ise anlamlı derecede farklılıklar bulunmuştur (Çizelge 4.18.). Yakınlık ve bağlılık alt boyutu için orta, üst-orta ve üst ekonomik düzeye sahip olanlar alt ve alt-orta düzeyine sahip olanlardan anlamlı derecede daha yüksektir.

Etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisine etkisi

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişkisi arasındaki ilişkinin belirlenebilmesi adına korelasyon analizinden (Çizelge 4.19.) elde edilen bulgulara göre;

- Egoyu geliştirici dil alt boyutu %67,7 ile yakınlık alt boyutuyla,
- Etkin dinleme alt boyutu %73,2 ile bağlılık alt boyutuyla,
- Kendini açma alt boyutu %65,2 ile yakınlık alt boyutuyla,
- Empati alt boyutu %73,8, ile bağlılık alt boyutuyla,
- Ben dili alt boyutu ise %62,7, ile yakınlık alt boyutuyla ilişkilendirilmiştir. Bu değerler en yüksek paydada ilişkilendirilen değerlerdir.

Antrenörlerin, sporcuların benliklerini olumlu yönde etkileyen ifadeler kullandıklarında sporcuların antrenörleriyle olan duygusal bağlarında pozitif anlamda bir gelişme olduğu söylenebilir. Yine antrenörlerin etkin, pür dikkat dinledikleri iletişim süreçlerinde sporcuların ilişkiye duydukları istek ve arzunun yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Antrenörlerin uygun yer zamanda uygun kişilerle girdikleri iletişim süreçlerindeyse sporcularla etkili bir bağ kurdukları ulaşılan bulgular arasındadır.

Araştırmaya katılan antrenörlerin etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkilerini ne düzeyde etkilediğinin belirlenmesi amacıyla, bağımsız değişken olarak etkili iletişim becerileri ölçeğinin boyutları ile bağımlı değişkenler olan yakınlık ilişkisi, bağlılık ilişkisi, tamamlayıcılık ilişkisi boyutlarında regresyon modeli oluşturulmuştur (Çizelge 4.20.). Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile antrenör-sporcu ilişkisi düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi ve pearson korelasyon katsayısı elde edilmiştir.

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerilerinin, antrenör-sporcu ilişkisi üzerine etkisini ölçebilmek amacıyla etkili iletişim becerileri ölçeği alt boyutları bağımsız, antrenör-sporcu ilişkisi envanterinin alt boyutları ise sırasıyla bağımlı değişken olarak alındığı 3 adet regresyon modeli kurulmuştur. Modelde bulunan parametrelerin anlamlılık düzeyleri incelenmiştir. Etkin dinleme ve empati düzeyinin bağlılık düzeyini pozitif yönlü etkilediği görülürken kendini tanıma-kendini açma düzeyini ise negatif olarak etkilediği görülmüştür.

Analizler sonucunda elde edilen bilgilere göre; futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri ile yakınlık ilişkileri arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerileri seviyesinin yükselmesiyle sporcularıyla daha duygusal, etkili, güvenli ve saygın bir iletişim kanalı kuracakları söylenebilir.

Araştırmaya katılan antrenörlerin etkili iletişim becerilerinden kendini tanıma-kendini açma becerisi ile bağlılık ilişkileri arasında negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir ($\beta=-0,21$). Bağlılık özelliklerinin yüksek olması durumunda spor ortamının sporcular tarafından ustalık iklimi (göreve odaklanma, antrenman yapmayı sevmek, daha fazla çaba sarf etme) gibi özelliklerinin azaldığı için (Altıntaş, vd. 2012) bu bağlamda antrenörlerin sporcularıyla kendi iradeleriyle şeffaf bir tarzda iletişim kurduğu dönemlerde sporcular tarafından ilişkiye duyulan istek, devamlılık ve olumlu niyetlerin azaldığı söylenebilir.

Yine aynı modelde gözlemlenen antrenörlerin etkili iletişim becerilerinden empati becerisi ile tamamlayıcılık ilişkileri arasında negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir ($\beta=-0,33$). Antrenör ve sporcu ilişkisinde futbol antrenörlerinin sporcuyu onun iç dünyasından yola çıkarak anlamaya ve bu anlama sürecinden sonra elde ettiği duygularla kurduğu iletişim tarzında ise sporcuda davranışsal bozukluklar görülebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada antrenörlerin bazı demografik özellikleriyle etkili iletişim becerileri arasında doğrusal bir benzerlik varken bazı demografik bilgileriyle zıt yönlü bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Antrenörlerin yaş aralığı ve görev yapma süreleri arttıkça etkili iletişim becerilerinin azaldığı görülmektedir. Buna göre yaş durumuna ve görev yapma süresine göre özel programlar düzenlenerek antrenörlerin iletişim kurmadaki farkındalık seviyelerini yükseltmeye yönelik çalışmalar düzenlenebilir.

Antrenörlerin eğitim durumu, lisans derecesi ve sosyo-ekonomik düzeyleri arttıkça etkili iletişim becerilerinin de arttığı görülmektedir. Buna göre eğitim ve ekonomik durumların iletişim kurmada pozitif bir etkisi olduğu söylenebilir.

Antrenör-sporcu ilişkisi envanteri ile elde edilen demografik bilgilerden çıkan sonuçlara göre antrenörlerin eğitim kademelerinin yükselmesiyle sporcu ilişkileri arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Antrenörlük mesleğinde henüz beşinci yılını tamamlamamış antrenörlerin sporcularına daha bağlı olduğu görülmektedir. Eğitim kademesi gibi antrenörlerin sosyo-ekonomik statüleri de yine aynı şekilde sporcu ilişkilerinde pozitif bir sonuç göstermektedir.

Futbol antrenörlerinin etkili iletişim becerilerinin antrenör-sporcu ilişkisine etkisini değerlendirmek için yapılan regresyon analizinde yakınlık ilişkisi için egoyu geliştirici dil, etkin dinleme, kendini tanıma-kendini açma, ben dili alt boyutlarıyla pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bağlılık ilişkisi için kendini tanıma-kendini açma alt boyutu negatif yönlü bir ilişki olduğu görülürken etkin dinleme ve empati alt boyutlarıyla pozitif yönlü bir ilişki görülmektedir. Tamamlayıcılık alt boyutunda ise empati alt boyutu negatif bir ilişkiyi gösterirken, etkin dinleme ve kendini tanıma-kendini açma alt boyutlarında pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Araştırmadan çıkan sonuçlarda futbol antrenörlerinin iyi bir iletişim düzeyine sahip olduğu görülse de yine de araştırmaya ve geliştirmeye açık bir konumdadır.

Ülkemizde futbol antrenörü yetiştirmekten başlıca sorumlu kurumlar (Üniversiteler, Türkiye Futbol Federasyonu) eğitim programlarında iletişim alanındaki eğitim içeriklerini arttırmalı ve bu eğitimler iletişim alanında ihtisas yapmış kişiler tarafından verilmelidir.

Antrenörlük belgesine sahip olduktan sonra futbol antrenörleri için bir nevi hizmet içi eğitim sağlayan Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği'nin (TÜFAD) zorunlu gelişim seminerlerini daha efektif bir şekilde kullanabilmesi için seminer programları içeriklerini yeniden gözden geçirmelidir. Üniversitelerdeki Spor Bilimleri Fakülteleri ile Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları futbol antrenörlüğü uzmanlık derslerinde sadece antrenörlüğün teknik ve taktik yönlerinden farklı olarak iletişim alanındaki konulara da değinmelidir.

Ortalama 3 veya daha farklı bir sezon sayısı seçilerek antrenörlerin mesleklerine devam edebilmeleri adına yeterlilik sınavları düzenlenebilir. Bu düzenleme antrenörleri sürekli kendilerine geliştirmeye iten unsurlardan biri olabilir. Bu sınavı organize edecek kurumlar TÜFAD ve TFF'dir.

Araştırmacılara öneriler

- Bu çalışma araştırmacının tercihi nedeniyle sadece futbol antrenörleri üzerinden yapılmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda farklı branşta çalışan antrenörlerle yapılması çeşitliliği sağlayabilir.
- Çalışma sadece antrenörleri kapsamaktadır. Gelecek dönemde yapılacak çalışmalar sporcuları da kapsayabilir.
- Kişisel bilgiler formunda 7 adet demografik bilgi üzerinde durulmuştur. Gelecekteki çalışmalarda bu değişkenler farklılaştırılarak çeşitlilik sağlanabilir.
- Bu çalışmaya 276 antrenör dahil edilmiştir. Örneklem sayısı arttırılarak benzer araştırmalar yapılabilir.
- Gelecek dönemde yapılmak istenen çalışmalar sadece aynı tip antrenör lisansına sahip olan bireylere ya da sadece aynı ligde görev alan bireylere yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Abakay, U. (2010). *Futbolcu-antrenör iletişiminin farklı statülerdeki futbolcuların başarı motivasyonu ile ilişkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 28-29.
- Abakay, U. & Kuru, E. (2013). The communication level of woman footballers with coach and success motivation relationship. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1), 20-33.
- Abraham, A., Collins, D., & Martindale, R. (2006). The coaching schematic: validation through expert coach consensus. *Journal of sports sciences*, 24(6), 549–564.
- Aksungur, G. (2018). *Türkçe öğretmenlerinin sınıf içi etkili iletişim becerileri algılarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir, 36-37.
- Altıntaş, A., Kazak Çetinkalp, Z., & Aşçı, F. H. (2012). Antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 23(3), 119-128.
- Atabeyoğlu, C. (2002). *Türkiye’de futbolun tarihi: Futbol kulüpleri nasıl doğdu?*. İstanbul: Toplumsal Tarih, 44-49.
- Avcı, K., Çepikkurt, F., & Kale, E. (2018). Examination of the relationship between coach-athlete communication levels and perceived motivational climate for volleyball players. *Universal Journal of Education Research*, 6(2), 346-353.
- Aytekin, H. (2018). *İnsan ilişkileri ve iletişim*. Ankara: Pegem Akademi. Aziz, A. (2013). *İletişime giriş*. İstanbul: Hiperlink Yayınları, 65-67.
- Bartol, K., & Martin, C. (1991). *Management. 1th Edition*. New York: Mc Graw-Hill Inc, 83-87.
- Batmaz, H. Ç., Devecioğlu, S. & Murathan, T. (2017). Türkiye’de futbolun kurumsal değişimi. *Spormetre*, 15(2), 47-56.
- Bayrak, E., & Nacar, E. (2015). Profesyonel takım sporlarında görev yapan antrenörlerin iletişim beceri düzeylerinin araştırılması. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(14), 391-405.
- Bezci, Ş. (2016). Investigating the relationship between the perceptions of taekwondo athletes towards coach-athlete relationship, task and ego orientation in sports, and motivation in sports. *International Journal of Environmental and Science Education*, 11(15), 8436-8447.

- Buğdaycı, S. (2018). *Antrenörlerin iletişim becerileri ile öz yeterliliklerinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 58-59.
- Buluş, M., Atan, A., & Erten Sarıkaya, H. (2017). Etkili iletişim becerileri: bir kavramsal çerçeve önerisi ve ölçek geliştirme çalışması. *International Online Journal of Educational Science*, 9 (2), 575-590.
- Bülbül, A. (2019). *Sporcu perspektifinden istismarcı yönetim algısının antrenör-sporcu ilişkisine etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 62-65.
- Côte, J., & Gilbert, W. (2009). An integrative definition of coaching effectiveness and expertise. *International Journal Of Sports Science & Coaching*, 4(3), 307-323.
- Cüceloğlu, D. (2015). *İletişim donanımları*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 87-88.
- Çağlar, İ., & Kılıç, S. (2014). *Genel, teknik ve etkili iletişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 41-49.
- Çağlar, K. (2018). *Herkes için etkili iletişim stratejileri*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Çamdereli, M. (2008). *İletişime giriş*. İstanbul: Dem Yayınları, 50-56.
- Çelik, M. (2019). *Doğa sporu antrenörlerinin sporcuları yönünden algılanan etkili iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rize, 34-37.
- Çoban, M. S. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (Türkiye hentbol 1. lig örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 59-61.
- Devecioğlu, S., Çoban, B. & Karakaya, Y.E. (2013). Futbol yönetimi ve organizasyonların görünümü. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 35-48.
- Doğan, O. (2015). *Spor psikolojisi*. Ankara: Detay Yayıncılık, 34-35.
- Dolaşır, S. (2006). *Antrenörlük etiği ve ilkeleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 96-97.
- Donuk, B. (2007). *Liderlik ve spor*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 140-141.
- Dökmen, Ü. (2008). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 75-76.
- Dumangöz, P. D. (2021). *Avrupa Tenis Şampiyonası'na katılan sporcuların antrenörleri ile ilişkilerinin ve liderlik algılarının iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, 65-66.

- Erdoğan, İ. (2011). *İletişimi anlamak*. Ankara: Erk Yayınları, 205-215.
- Fırat, B. F. (2020). *Sağır sporlarında antrenör-sporcu ilişkisinin değerlendirilmesi ve işaret dili çevirmeninin rolü*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 39-43.
- Fişek, K. (1985). *100 Soruda Türkiye Spor Tarihi*. İstanbul: Gerçek Yayınevi, 67-68.
- Fişek, K. (1998). *Spor Yönetimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi, 402-403.
- Gerçek, A. (2017). *Futbol kulüplerindeki sporcu, antrenör ve yöneticilerin kulüp ortamı iletişim düzeylerinin incelenmesi (Bölgesel amatör ligi 3. grup örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 77-78.
- Gezgez, Z. T. (2016). *Modern antrenörlük*. İstanbul: Doğu Kitabevi, 127-135.
- Gibson, J., Ivancevich, J., & Donnely, J. (1997). *Organizations; Behavior Structure Processes*. Boston: Irwin McGraw-Hill, 89-93.
- Gönen, M. (2019). *Antrenör-sporcu ilişkisinin sporcuların durumluk kaygı, öfke ve öznel iyi oluş düzeylerine etkisi: Taekwondo ve korumalı futbol örneği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 120-125.
- Görür, D. (2001). *Lise öğrencilerinin iletişim becerilerini değerlendirmelerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, 60-62.
- Güllü, S. (2018). Sporcuların antrenör-sporcu ilişkisi ile sportmenlik yönelimleri üzerine bir araştırma. *Spormetre*, 16(4), 190-204.
- Harter, S. (1978). Effectance motivation reconsidered toward a developmental model. *Human Development*, 21(1), 34-64.
- Horn, T.S. (2008). Coaching effectiveness in the sport domain. In T. S. Horn (Ed.), *Advances in sport psychology*, Human Kinetics, (3), 239-267.
- IFAB (2021) *Laws of the game*. Münstergasse, 11-12.
- Işık, M. (2017). *İletişim bilimine giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi, 110-112.
- İnal, A.N. (2016). *Futbolda eğitim ve öğretim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 35- 72.
- Jowett, S. (2017). Coaching effectiveness: the coach-athlete relationship at its heart. *Current opinion in psychology*, 16, 154-158.

- Jowett, S. (2005). On repairing and enhancing the coach-athlete relationship. *Psychology of sport coaching*, 14-26.
- Jowett, S. (2003). When the “honeymoon” is over: A case study of a coach-athlete dyad in crisis. *The sport psychologist*, 17, 444-460.
- Jowett, S., & Cockerill, I.M. (2002). Incompatibility in the Coach-Athlete Relationship. In I.M. Cockerill (Ed.), *Solutions in sport psychology*, Thomson Learning, 16-31.
- Jowett, S., & Ntoumanis, N. (2004). The coach-athlete relationship questionnaire (CART-Q): Development and initial validation. *Scandinavian journal of medicine and science in sports*, 14, 245-257.
- Jowett, S., & Poczwadowski, A. (2007). Understanding the coach-athlete relationship. In S. Jowett, & D. Lavalle (Ed.), *Social psychology in sport*, 3-14.
- Kabadayı, Ş. (2010) *Hentbol antrenörlerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi (Hentbol süper lig örneği)*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 54-57.
- Kale, R., & Erşen, E. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 65-72.
- Kaplan, T. (2016). *Futbol antrenörlük eğitiminde kavramsal boyutlar*. Konya: Palet Yayınları, 280-282.
- Kolayış, H., & Çelik, N. (2018). Examining the relationship between coach-athlete relationship and sport participation motivation among athletes. *16th International Sport Sciences Congress*. Antalya, 120-137.
- Konter, E. (1996). *Bir lider olarak antrenör*. İstanbul: Alfa Basın Yayın Dağıtım, 17-21.
- Kuter, M., & Öztürk, F. (1997). *Antrenör ve sporcu el kitabı*. Bursa: Bağırhan Kitabevi, 34-35.
- Küçük, M. (2012). *İletişim kavramı ve iletişim süreci*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 23-24.
- Küçükaslan, N. (2014). *Etkili iletişim teknikleri*. İstanbul: Ekin Basın Yayın Dağıtım, 12-13.
- Lorimer, R., & Jowett, S. (2009). Empathic accuracy in coach–athlete dyads who participate in team and individual sports. *Psychology of Sport and Exercise*, 10(1), 152-158.
- Mageau, G. A., & Vallerand, R. J. (2003). The coach-athlete relationship: a motivational model. *Journal of Sports Sciences*, 21, 883-904.

- Martens, R. (1998). *Başarılı antrenörlük*. İstanbul: Beyaz Yayıncılık, 212-219.
- Mueller, S. (2020). *Planet of Success*. 05 Temmuz 2021 tarihinde www.planetofsuccess.com/blog/2016/effective-communication-techniques/ adresinden alındı.
- Mutlu, T. O., Akoğlu, H. E., Şentürk, H. E., Ağılönü, A. & Özbey, Ö. (2018). Antrenör adaylarının iletişim ve liderlik becerilerini incelenmesi. *Spormetre*, 17(1), 167-177.
- Ogan, E., & Tandoğan, A. (2019). *TFF Grassroots C Kursu Ders Notları*. Malatya: Türkiye Futbol Federasyonu, 5-6.
- Ongan, T.H., & Demiröz, D.M. (2010). *Futbolda rekabet-başarı ilişkisi*. İstanbul: Hiperlink, 47-48.
- Orta, L. (2020). Futbolun değişimi ve dönüşümü (1863-2020). *The Journal of Social Sciences*, 4(8), 497-510.
- Özbay, S. (2012). *Büyükler güreş milli takımında yer alan sporcuların müsabaka öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, 75-76.
- Özkök, E. (1985). *İletişim kuramları açısından kitlelerin dönüşümü*. Ankara: Tan Yayınları, 210-215.
- Rogers, E., & Kincaid, D. (1984). Communication networks: Toward a new paradigm for research. *American Journal of Sociology*, 89 (4), 986-988.
- Savcı, D. Ü., & Abakay, U. (2017). Examination of trainer communication skills perceived by athletes according to sport fields. *European Journal of Education Studies*, 3 (11), 581-591.
- Seleağzı, S., & Çepikkurt, F. (2014). Antrenör ve sporcu iletişim düzeylerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(1), 11-18.
- Sevim, Y. (2006). *Antrenör eğitimi ilkeleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 89-92.
- Sevim, Y., Tuncel, F., Erol, E., & Sunay, H. (2001). *Antrenör eğitimi ve ilkeleri*. Ankara: Gazi Kitabevi, 154-155.
- Sezgin, M., & Akgöz, E. (2009). *Genel ve teknik iletişim*. Ankara: Gazi Kitabevi, 210-215.
- Singer, M. G. (1990). *Human resource management*. Boston: PWS-KENT Publishing Company, 67-71.

- Sümer, K. (2019). *Antrenör iletişim becerileri ile sporcuların sürekli optimal performans duygu durumları arasındaki ilişkinin sporcu algılarına göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli, 80-81.
- Sümer, R. (1990). *Sporda demokrasi*, Ankara: Şafak Matbaacılık, 62-63.
- Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yayınları.
- TDK. (2021) *Güncel Türkçe Sözlük*, 05 Temmuz 2021 tarihinde sozluk.gov.tr adresinden alındı.
- TFF. (2012). Futbolda iletişim neden önemlidir?. *Futbol Gelişim Bülteni* (1), 26-27.
- TFF. (2018). *Teknik Adamların Eğitimi ve Sınıflandırılması Talimatı*, 05 Temmuz 2021 tarihinde <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-E%C4%9Fitimi-ve-Siniflandirilmesi-Talimati.pdf> adresinden alındı.
- Tolukan, E., & Akyel, Y. (2019). Futbolda antrenör-sporcu ilişkisi ve sürekli sportif kendine güven üzerine bir araştırma. *Spormetre*, 17(1), 103-112.
- Tuna, Y., & Özkoçak, L. (2012). The first step to communication with environmentally responsible consumer: Measuring environmental consciousness of Turkish consumers. *Online Journal of Communication and Media Technologies*. , 131-147.
- Tutar, H., & Yılmaz, K. (2013). *İletişim (genel ve örgütsel boyutuyla)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 310-311.
- UEFA. (2020). Jira panel coaching's hidden treasure. *UEFA Direct*, 191, 40-41.
- Yetim, A. A., & Cengiz, R. (2016). *Sporda etkili iletişim*. Ankara: Spor Yayınevi ve Kitabevi, 67-68.
- Yıldız, D. (1979). *Türk spor tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası, 19-20.
- Yıldız, S. (2011). Relationship between leader-member exchange and burnout in professional footballers. *Journal of Sports Sciences*, 29(14), 1493-1502.
- Yılmaz, İ. (2008). *Sporcu algıları çerçevesinde farklı spor branşlarındaki antrenörlerin liderlik davranış analizleri ve iletişim beceri düzeyleri*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 157-169.
- Yücel, M. G. (2010). *Antrenör-sporcu ilişkisini etkileyen faktörler (güreş örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 72-73.
- Yüksel, A. (2010). *İletişimin tanımı ve temel bileşenleri*. Ankara: Pegem Akademi, 21-23.

Zelyurt, M.K. (2014). Türkiye’de futbolun tarihine bir bakış: toplumsal sonuçları açısından futbol ve siyaset ilişkisi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1764-1779.

Wahl, A. (2005). *Ayaktopu futbolun öyküsü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 123-124.

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

**ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİNİN ANTRENÖR SPORCU İLİŞKİSİNE
ETKİSİ ANKET ÇALIŞMASI BİLGİ FORMU**

Değerli katılımcı;

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nda yürütülmekte olan bu çalışmanın amacı futbol antrenörlerinin sporcularla olan ilişkisinde etkili iletişim becerileri düzeylerinin ölçülmesidir. Cevaplayacağınız ankette özel bilgiler yer almamaktadır. Anket çalışmasından çıkacak olan veriler sadece bilimsel amaçla kullanılacaktır, veriler kesinlikle üçüncü şahıs ya da kurumlarla paylaşılmayacaktır. Araştırma sonuçlarının güvenilirliği açısından ifadeleri dikkatli bir şekilde okumanız ve size en uygun ifadeyi işaretlemeniz oldukça önemlidir. Katılımınız için teşekkür eder, başarılar dilerim.

Değerli katılımcı, bu çalışmaya katılmak gönüllülük esastır eğer çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız lütfen aşağıdaki kutucuğu işaretleyiniz.

☐Kabul ediyorum.

1- Yaşınız

☐20-30 ☐ 31-41 ☐ 42-52 ☐ 52 üstü

2- Eğitim durumunuz

☐İlkokul veya lise mezunu ☐Üniversite mezunu ☐Lisansüstü eğitim mezunu

3- Futbol antrenörlüğü lisans dereceniz

☐TFF Grassroots Gönüllü Lideri ☐TFF Grassroots C Lisanslı Antrenör
☐UEFA B Lisanslı Antrenör ☐UEFA A Lisanslı Antrenör
☐UEFA PRO Lisanslı Antrenör

4- Kaç yıldır antrenörlük yapıyorsunuz?

☐1-5 Yıl ☐6-11 Yıl ☐12-17 Yıl ☐17 Yıl üstü

EK 1. (devam) Kişisel Bilgi Formu

5- Görev aldığınız lig

- ☐ Amatör Ligler ☐ 3. Lig ☐ 2. Lig ve TFF 1. Lig ☐ Süper Lig
☐ Kadın Ligleri ☐ Yaş Grupları

6- Lisanslı olarak futbol oynadınız mı?

- ☐ Evet ☐ Hayır

7- Kendinizi konumlandığınız sosyo-ekonomik düzey

- ☐ Alt ☐ Alt-Orta ☐ Orta ☐ Üst-Orta ☐ Üst

EK 2. Etkili İletişim Becerileri Ölçeği

	Etkili İletişim Becerileri Ölçeği	Hiç Uygun Değil	Çok Az Uygun	Kısmen Uygun	Çoğunlukla Uygun	Tamamen Uygun
1	İnsanlara eksiklerini söylerken/iletirken olumlu özelliklerinden de söz ederim.					
2	İnsanlara başarısızlıklarını ifade ederken başarılı yönlerine de muhakkak değinirim.					
3	Çevremdeki insanların yanlış ya da hatalarını onları incitmeden dile getiririm.					
4	Karşımdaki insanın kişiliğini ve benliğini hedef almadığım için konuşmalarım gerginlik yaratmaz.					
5	Karşımdakine önce olumlu özelliklerinden bahsederek olumsuz yönlerini değiştirmesi için cesaret veririm.					
6	Günlük yaşamımda insanlarla iletişimimde kullandığım ifadeler ve kelimelere onları incitmemek için çok dikkat ederim.					
7	Biri benimle konuşurken onunla göz teması kurmaya çalışırım.					
8	Biri benimle konuşurken onu anladığımı gösteren iletiler veririm.					
9	Karşımdaki kişi konuşurken beden diline ve yüz ifadesine dikkat ederim.					
10	Karşımdaki kişi konuşurken, onu anlamak için kullandığı ipuçlarına dikkat ederim.					
11	Biriyle iletişim halindeyken söylediklerini bütün halinde anlamaya çalışırım.					
12	Karşımdakini anlamaya çalışırken ihtiyaç duyduğumda soru sorarım.					
13	Konuşurken etkili göz teması kurarım.					
14	Konuşmaları dinlerken arkasındaki duyguları da anlamaya çalışırım					
15	Düşüncelerimi tanımada/fark etmede/anlamada zorluk çekerim					
16	Genellikle duygularımı tanımada/fark etmede/anlamlandırmada zorluk çekerim					
17	Kendini rahatlıkla ifade edebilen bir bireyim					
18	Üzüntülerimi, endişelerimi karşımdaki insana rahatlıkla ifade edebilirim					
19	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte zorluk çekmem					
20	Karşımdakinin duygu ve düşüncelerini doğru anlayabilirim					

EK 2. (devam) Etkili İletişim Becerileri Ölçeği

	ETKİLİ İLETİŞİM BECERİLERİ ÖLÇEĞİ	Hiç Uygun Değil	Çok Az Uygun	Kısmen Uygun	Çoğunlukla Uygun	Tamamen Uygun
21	Karşımdaki kişinin neye ihtiyacı olduğunu anlar ve onu yargılamadan bu durumu ona iletebilirim					
22	Kendimi karşımdaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısıyla bakabilirim					
23	Karşımdaki kişinin ne düşündüğünü fark edebilirim					
24	Karşımdaki kişinin yaşadığı duyguların neler olduğunu fark edebilirim					
25	Genellikle karşımdaki insanı anlarım					
26	Karşımdaki kişiye genellikle uygun/yerinde tepkiler veririm					
27	Karşımdaki kişinin beklentilerinin neler olduğunu fark edebilirim					
28	Karşımdakinin olumsuz davranışını değiştirmek için onu suçlayıcı bir dille uyarırım					
29	Karşımdakinin olumsuz davranışları karşısında hissettiğim duyguları ona uygun bir dille iletebilirim/yansıtabilirim.					
30	Karşımdakinin olumsuz bir davranışını, bendeki etkilerini ona yansıtarak göstermeye çalışırım					
31	Bir başkasının davranışlarının sonuçlarını görebilmesi için hissettiğim olumsuz duyguları ona iletebilirim.					
32	İnsanlar “sinirli/huysuz/agresif” gibi özelliklere sahipse onları bu kelimelerle nitelendirmede sakınca görmem					
33	İnsanların olumsuz davranışlarını gördüğümde Hatasını düzeltmesi için gerekirse kötü konuşurum					
34	İnsanların yanlışlarını düzeltirken kişiliklerine saygı gösterilmesi gerektiğine inanırım					

EK 3. Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri (CART-Q)

	Antrenör-Sporcu İlişkisi Envanteri(CART-Q)	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Karasızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Sporcuma yakınım (Uzak değilim)					
2	Sporcuma bağlıyım					
3	Sporcumu seviyorum					
4	Sporcumu çalıştırırken kendimi rahat hissediyorum					
5	Sporcuma güveniyorum					
6	Sporcumla antrenörlük kariyerimin gelecek vaat ettiğini hissediyorum					
7	Sporcumu çalıştırırken onun çabalarına karşılık veriyorum					
8	Sporcuma saygı duyuyorum					
9	Sporcumun performansını artırmak için yaptığı fedakarlıkları takdir ediyorum					
10	Sporcumu çalıştırırken elimden gelenin en iyisini yapmaya hazırım					
11	Sporcumu çalıştırırken ona karşı dostça bir tutum sergilerim					

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı AYDOĞAN, Ayaz

Uyruğu : T.C

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Spor Yönetim Bilimleri Anabilim	
Lisans	Dalı İnönü Üniversitesi Spor Yöneticiliği Bölümü	Devam ediyor
Lise	Hacı Ahmet Akıncı Lisesi	2017
İş Deneyimi		2013
Yıl	Yer	

Görev

Yabancı Dil

İngilizce,

Almanca

Yayınlar

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...

